Jahresbericht

über das

Königl. katholische Gymnasium zu Culm

für das Schuljahr 1851—1852,

womit

zu der Sonnabend, den 31. Juli, stattfindenden

öffentlichen Prüfung der Schüler

ergebenst einladet

der Director des Gymnasiums

Dr. Adalbert Łożyński.

Voran: eine Abhandlung des Oberlehrers Braun: »De Hyperbato Platonico.«

XIV.

SPRAWOZDANIE

Królewskiego katolickiego Gimnazyum

w CHEŁMNIE

Z ROKU SZKÓLNEGO 1851—1852,

PRZY CZEM NA

POPIS PUBLICZNY UCZNIÓW

mający się odbyć w Sobotę dnia 31. Lipca

UPRZEJMIE ZAPRASZA

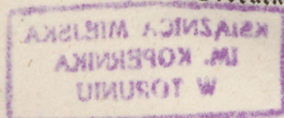
Dr. WOJCIECH ŁOŻYŃSKI,

Dyrektor.

Poprzedza rozprawa nauczyciela wyższego p. Braun: „De Hyperbato Platonico."

Culm 1852.

Gedruckt bei Wilhelm Theodor Lohde.

Ordnung der öffentlichen Prüfung.

Sonnabend, den 31. Juli,
im Klassenzimmer der Secunda.

Morgens 7 Uhr: Schluß-Gottesdienst mit Te Deum.

Prüfung Vormittags von 8 Uhr, Nachmittags von 3 Uhr ab.

Gesang: Lobgesang von Rungenhagen: »Groß ist der Herr.«

Sexta: Latein. Geographie.
Quinta: Latein. Deutsch. Rechnen.
Quarta: Kath. Religionslehre. Griechisch. Geschichte und Geographie.
Tertia: Evang. Religionslehre. Mathematik. Französisch.
Secunda: Griechisch. Physik.
Prima: Polnisch. Latein.

Vor dem Abtreten der einzelnen Klassen: Vorträge der Schüler.

Nach der Prüfung: Reden der Schüler in polnischer, lateinischer und deutscher Sprache.

Gesang: Bacchus-Chor aus der Antigone von Mendelssohn-Bartholdy.

Nach der Prüfung der einzelnen Klassen: Austheilung der Censuren und Ascensus in den Klassen.

Porządek popisu publicznego.

W Sobotę dnia 31. Lipca
w sali klasy II.

Z rana o godzinie 7éj: Nabożeństwo z Te Deum Laudamus.

Popis zaczyna się przed południem o godzinie 8éj, po południu o 3éj.

Śpiew: kompozycyi Rungenhagena.

Klasa VI. Łacina. Geografia.
Klasa V. Łacina. Język niemiecki. Rachunki.
Klasa IV. Religia uczni katol. Język grecki. Historya i Geografia.
Klasa III. Religia uczni ewangiel. Matematyka. Język francuzki.
Klasa II. Język grecki. Fizyka.
Klasa I. Literatura polska. Łacina.

Przed odejściem pojedyńczych klas: Deklamacye uczni.

Po popisie: Mowy uczni w języku polskim, łacińskim i niemieckim.

Śpiew: Chór Bachusa z Antygony przez Mendelsona-Bartoldego.

Po popisie każdéj klasy rozdają się zaświadczenia i ogłaszają promocye w klasach.

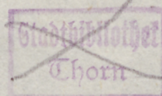
Die Ferien beginnen den 1. August.

Am 9. 10. und 11. September werden die neu eintretenden und die bedingt versetzten Schüler geprüft. Am 13. September wird das neue Schuljahr durch einen feierlichen Gottesdienst Morgens 8 Uhr eröffnet.

Wakacye rozpoczynają się 1go Sierpnia.

Dnia 9. 10. i 11tego Września odbędzie się popis z nowo przybywającymi uczniami i z tymi, którzy warunkową tylko uzyskali promocyą. Nowy rok szkólny rozpocznie się uroczystém nabożeństwem dnia 13go Września o godzinie 8éj.

Dr. Łożyński.
Direktor.

DE
HYPERBATO PLATONICO
SIVE
DE TRAIECTIONE VERBORUM APUD PLATONEM

SCRIPSIT

BRAUN.

Εὐκαταφρόνητα καὶ ταπεινὰ λαβόντες ὀνόματα, συνθέντες δὲ αὐτὰ ἡδέως καὶ περιττῶς πολλὴν τὴν Ἀφροδίτην τῷ λόγῳ περιέθηκαν.

DION. HAL. de comp. verb. III, 17.

DE

HYPERBATO PLATONICO SIVE DE TRAIECTIONE VERBORUM APUD PLATONEM.

PARS POSTERIOR*)

CAP. VII.

§. 1. Qui quaecunque hactenus exposuimus paulo accuratius persecutus fuerit, eum non potest effugere, scriptores Graecos quum omnes tum maxime Platonem in eo summam operam ac studium consumsisse, ut sermonem congruentia quadam aequalitateque redderent concinnum. Quae quidem congruentia et aequalitas orationis qualis sit, hoc loco paulo uberius explicandum videtur. Omne ingenium enim Graecorum quum esset ut ita dicam plasticum, in condenda oratione atque ad concinnitatem conformanda id maxime elaborarunt, ut quae in oratione inter se opponuntur, ea modo insertis particulis modo singulari quadam atque a nostra ratione dicendi longe aliena verborum collocatione praeter caeteras partes orationis efferrent et insignirent. Unde fit, ut eorum oratio decurrat rotundior, ut nihil languidi insit, nihil abjecti neque unquam taedium moveatur legentibus. — Quod si quaerimus, quas rationes secuti sint veteres in illa quam indicavimus orationis conformatione, duo potissimum nominanda videntur verborum collocandorum genera, quorum unum Chiasmum quem dicunt amplectitur, alterum illam quam commemoravimus orationis congruentiam et aequalitatem. Atque de Chiasmo quidem supra disputatum est Cap. V, § 2. Restat ut de altero genere paulo accuratius inquiramus. — Aequalitas orationis (*τὰ ἴσα σχήματα.* Hermog.) sive eandem cum Naegelsbachio amplificata vocabuli potestate nominare malueris Anaphoram (Lat. Stilistik pag. 321 flg.) continetur eo constructionis genere quo vel unae eaedemque partes orationis vel quibus consuetudo inter se quaedam intercedit, juxta collocantur. Sic adjectiva cum adjectivis, substantiva consociantur cum substantivis, verba cum verbis.

*) Priorem partem invenies in: Jahresbericht über das Königliche katholische Gymnasium zu Culm für das Schuljahr 1846 — 1847.

Nec aliter in pronominibus reliquisque orationis partibus. Veluti in his*): callida pravorum hominum consilia. Primum videmus et adjectiva et substantiva consociata; deinde inest chiasmus; verba enim alterius partis inverso ordine inter sese suscipiunt. Anaphorice autem ut ita dicam conformata esset sententia, si legeremus: callida pravorum consilia hominum. Atque leguntur apud scriptores latinos hujus structurae exempla: Liv. 10, 46: frequenti publicorum ornatu locorum Cic. Phil. 2, 27, 66: permagnum optimi pondus argenti. Cic. in Sestiana 10, 24: Foedus meo sanguine ictum sanciri, pro foedus ictum meo sanguine sanciri. Sed longe plus sibi licentiae assumserunt Graeci. Plat. Polit. 288E: *σύνθετα ἐκ μὴ συντιθεμένων εἴδη γενῶν*. Gorg. 484D: *τῶν λόγων, οἷς δεῖ χρώμενον ὁμιλεῖν ἐν τοῖς συμβολαίοις τοῖς ἀνθρώποις*. pro *οἷς δεῖ χρώμενον ἐν τοῖς συνβολαίοις ὁμιλεῖν τοῖς ἀνθρώποις*. Protag. 346 C: *εἰδώςγε ὀνήσει πόλιν δίκαν ὑγιὴς ἀνήρ*. vir justa (justitiam) sciens juvabit urbem. *δίκαν* pendet ab *εἰδώς*, quo non animadverso Ficinus vertit: sciens quidem juvabit civitatem justam vir sanus; lectionem illam tuentur libri omnes. Hermannus corrigit: *ὀνησίπολιν*. Epin. 926D: *ὁ δὲ λαβὼν (τὴν σοφίαν) σοφὸς καὶ ἀγαθὸς δι᾽ αὐτὴν πολίτης τε καὶ ἄρχων καὶ ἀρχόμενος ἐνδίκως ἔσται πόλεως ἅμα καὶ ἐμμελής*. *πόλεως* cum *ἄρχων* conjungendum est, sive imperium tenet urbis sive sub alius imperio est. Participia ut posset inter se opponere, duriore auctor usus est hyperbato. Polit. 277 A: *ἀλλὰ καθάπερ ἀνδριαντοποιοὶ παρὰ καιρὸν ἐνίοτε σπεύδοντες πλείω καὶ μείζω τοῦ δέοντος ἕκαστα τῶν ἔργων ἐμβαλλόμενοι βραδύνουσιν*. Euthyd. 277 C: *ἔτι δὴ ἐπὶ τὸ τρίτον καταβαλῶν ὥσπερ πάλαισμα ὥρμα ὁ Εὐθύδημος τὸν νεανίσκον*. pro: *ἔτι δὴ ὥσπερ ἐπὶ τὸ τρίτον πάλαισμα ὥρμα ὁ Εὐθ. καταβαλῶν τὸν νεανίσκον*. Legg. 776 A: *νομίσαντα δ᾽ εἶναι χρὴ τὸν γαμοῦντα ταῖν οἰκίαιν ἐν τῷ κλήρῳ τὴν ἑτέραν οἷον νεοττῶν γέννησιν καὶ τροφήν, χωρισθέντα ἀπὸ πατρὸς καὶ μητρὸς τὸν γάμον ἐκεῖ ποιεῖσθαι*. construe: *νομίσαντα τὴν ἑτέραν ταῖν οἰκίαιν ταῖν ἐν τῷ κλήρῳ εἶναι οἷον νεοττῶν γέννησιν καὶ τροφήν, τὸν γαμοῦντα χρὴ χωρισθέντα—ποιεῖσθαι*. Eum qui uxorem ducit existimantem alteram domorum sorte datarum quasi pullorum esse procreationem et educationem oportet separatum a patre et matre nuptias facere. Legg. 679 B: *ταῦτα δὲ πάντα τούτῳ τὼ τέχνα θεὸς ἔδωκε πορίζειν ἀνθρώποις*. pro: *θεὸς ἔδωκε τούτω τὼ τέχνα ταῦτα πάντα πορίζειν ἀνθρώποις*. Phaedr. 277 C: *οὐ πρότερον δυνατὸν τέχνῃ ἔσεσθαι, καθ᾽ ὅσον πέφυκε, μεταχειρισθῆναι, τὸ λόγιον γένος*. pro: *οὐ πρότερον δυνατὸν ἔσεσθαι, τέχνῃ καθ᾽ ὅσον πέφυκε, μετ.* *Ἔσεσθαι* attractum est verbo *μεταχειρισθῆναι*. Polit. 288E: *καὶ ὅσα εἰς τὸ σῶμα ξυγκαταμιγνύμενα ἑαυτῶν μέρεσι μέρη σώματος εἰς τὸ θεραπεῦσαί τινα δύναμιν εἴληχε*. et quidquid corpore immixtum suis partibus partium corporis curandarum facultatem quandam habet. Protag. 335 A: *τὴν τῶν πολλῶν δόξαν ἀνθρώπων*. Symp. 213 C: *ὁ τούτου ἔρως τοῦ ἀνθρώπου*. Sic sexcenties.

CAP. VIII.

§. 1. Participiorum autem quum duplex sit natura, una adjectivi, verbi altera eamque ob causam simul cum nomine quopiam conjungantur atque ipsa rursus aut substantivnm aut aliam partem orationis regant, substantivo quod participio adsciscitur illi nomini proposito, unde dependet partici-

*) Discipulorum causa res exemplo illustranda videbatur latino eoque simplicissimo.

pium, efficitur hyperbaton. Phaedon. 97 C: *ἀλλ' ἀκούσας μέν ποτε ἐκ βιβλίου, ὡς ἔφη, Ἀναξαγόρου ἀναγιγνώσκοντος καὶ λέγοντος*, ibid. 108 C: *ἡ δὲ καθαρῶς τε καὶ μετρίως τὸν βίον διεξελθοῦσα ᾤκησε τὸν αὐτῇ ἑκάστῃ τόπον προςήκοντα.* Polit. 286 D: *οὔτε γὰρ πρὸς τὴν ἡδονὴν μήκους ἁρμόττοντος προςδεησόμεθα.* Neque longitudine voluptati accommodata indigebimus. ibid. 289 C: *ἡ πρότερον ἀγελαιοτροφικὴ διαμερισθεῖσα.* Phaedon. 109 E: *ὥσπερ ἐνθάδε οἱ ἐκ τῆς θαλάττης ἰχθύες ἀνακύπτοντες.* ibid. 59 A: *ὡς ἐν φιλοσοφίᾳ ἡμῶν ὄντων.* Polit. 270 C: *μεγίστας τοίνυν καὶ μεταβολὰς χρὴ νομίζειν γίγνεσθαι τότε τοῖς ἐντὸς ἡμῖν οἰκοῦσιν αὐτοῦ.* Protag. 318 E: *τὰς γὰρ τέχνας αὐτοὺς πεφευγότας.* Apol. Socr. 21 C: *πρὸς ὃν ἐγὼ σκοπῶν τοιουτόντι ἔπαθον.* Symp. 174 D: *τοιαῦτ' ἄττα σφᾶς ἔφη διαλεχθέντας ἰέναι.* Charm. 155 D: *εὐλαβεῖσθαι μὴ κατέναντι λέοντος νεβρὸν ἐλθόντα μοῖραν αἱρεῖσθαι κρεῶν.* Cratyl. 425 D: *γελοῖα μὲν οἶμαι φανεῖσθαι, ὦ Ἑρμόγενες, γράμμασι καὶ συλλαβαῖς τὰ γράμματα μεμιμημένα κατάδηλα γιγνόμενα.* Phaedon. 73 D: *ὥσπεργε καὶ Σιμμίαν τις ἰδὼν πολλάκις Κέβητος ἀνεμνήσθη.* Legg. 634 B: *καθάπερ πρὸς τὰς ἀλγηδόνας εἶχον νόμους ἀντιτεταγμένους πολλοὺς εἰπεῖν.* ibid. 659 D: *ἀγωγὴ πρὸς τὸν ὑπὲρ τοῦ νόμου λόγον ὀρθὸν εἰρημένον.* ibid. 665 E: *οἱ περὶ νίκης χοροὶ ἀγωνιζόμενοι.* ibid. 671 C: *εἰσιόντι τῷ μὴ καλῷ θάῤῥει τὸν κάλλιστον διαμαχόμενον φόβον.* ibid. 694 A: *ἐλευθερίας γὰρ ἄρχοντες μεταδιδόντες ἀρχομένοις.* male vulgo interpungitur post: *ἄρχοντες.* Alc. I, 123 A: *τοῦ εἰς Λακεδαίμονα νομίσματος εἰσιόντος μὲν τὰ ἴχνη τὰ ἐκεῖσε τετραμμένα δῆλα, ἐξιόντος δὲ οὐδαμῇ ἄν τις ἴδοι.* Soph. 258 E: *τὸ πρὸς τὸ ὂν ἕκαστον μόριον αὐτῆς ἀντιτιθέμενον ἐτόλμησαν εἰπεῖν.* pro: *ἕκαστον αὐτῆς μόριον, τὸ πρὸς τὸ ὂν ἀντιτιθέμενον.* ibid. 262 A: *τὸ δέ γ' ἐπ' αὐτοῖς ἐκεῖνα πράττουσι σημεῖον τῆς φωνῆς ἐπιτεθὲν ὄνομα.* ibid. 234 D: *ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς πράξεσιν ἔργων παραγενομένων.* ibid. 255 A: *περὶ γὰρ ἀμφότερα θάτερον ὁποτεροῦν γιγνόμενον αὐτοῖν ἀναγκάσει μεταβάλλειν.* ibid. 245 D: *καὶ τοίνυν ἄλλας μυρίας ἀπεράντους ἀπορίας ἕκαστον εἰληφὸς φανεῖται.* Phaedr. 247 B: *βρίθει γὰρ ὁ τῆς κάκης ἵππος μετέχων.* Legg. 732 C: *ἐλπίζειν (χρὴ) δ' ἀεὶ τοῖς γε ἀγαθοῖς τὸν θεὸν ἃ δωρεῖται, πόνων μὲν ἐπιπιπτόντων ἀντὶ μειζόνων ἐλάττους ποιήσειν.* (sperari oportet, quum bonis quae deus largitur labores incidunt, fore ut ille gravioribus leviores inducat.) ibid. 855 B: *τὰς δὲ εἰς ταῦτα ἀκριβείας ἐκ τῶν ἀπογραφῶν νομοφύλακες σκοποῦντες.*

Nec dispar est ratio in adjectivis. Symp. 218 C: *σὺ ἐμοὶ δοκεῖς ἐμοῦ ἐραστὴς ἄξιος γεγονέναι μόνος.* dignus me. Soph. 259 E: *περὶ μὲν ἐναντίου τινὸς αὐτῷ χαίρειν πάλαι λέγομεν.* dativus *αὐτῷ* pendet a verbo *ἐναντίον·* Parm. 149 C: *ὅσα ἄρα ἐστὶ τὰ ὄντα τὸν ἀριθμὸν, ἀεὶ μιᾷ αἱ ἅψεις ἐλάττους εἰσὶν αὐτῶν·* Legg. 655 E: *οὕτω δὴ ταῖς ἡδοναῖς τοὺς ἐπαίνους ἐναντίους προςαγορεύουσιν.* ibid. 693 E: *τούτων πόλις ἄμοιρος.* Polit. 257 D: *τοὐδ' ἡμῖν ἡ κλῆσις ὁμώνυμος οὖσα.* De rep. 472 D: *τὴν ἐκείνοις μοῖραν ὁμοιοτάτην ἕξειν.*

§. 2. Ordine inverso participium aut adjectivum primum locum occupat, in fine locatur illud, quod erat conjungendum, substantivo unde aptum est participium interposito, ut Ovid. Met. XIII, 922: nam modo ducebam ducentia retia pisces. Phaedon 98 D: *αἰωρουμένων οὖν τῶν ὀστῶν ἐν ταῖς αὐτῶν ξυμβολαῖς.* Gorg. 489 A: *ἅτε ἱκανοῦ ἀνδρὸς διαγνῶναι ὁμολογηκότος.* Phaedon. 117 A: *ἰδὼν ὁ Σωκράτης τὸν ἄνθρωπον.* Legg. 695 A: *διεφθαρμένην δὲ παιδείαν ὑπὸ τῆς λεγομένης εὐδαιμονίας.* Phaedon. 104 D: *ἡ ἐναντία ἰδέα ἐκείνῃ τῇ μορφῇ.* Soph. 236 D: *ἐπεὶ καὶ νῦν μάλα εὖ καὶ κομψῶς εἰς ἄπορον εἶδος διερευνᾶσθαι καταπέφευγεν.* Theaet. 149 C: *διδοῦσαίγε αἱ μαῖαι φαρμάκια.* Phaedr. 242 B: *τὸ εἰωθὸς σημεῖόν μοι γίγνεσθαι ἐγένετο.* Alc. II, 150 B: *οὐδὲ γὰρ ἂν εἰκὸς εἴη*

ἀντίψηφον ἐμὲ τῷ θεῷ γίγνεσθαι. Legg. 840B: ἀπέχεσθαι λεγομένου πράγματος ὑπὸ τῶν πολλῶν εὐδαίμονος. ibid. 843E: τὴν δόξασαν ζημίαν τοῖς ἄρχουσι ζημιούσθω. ibid. 858B: καὶ ἀτεχνῶς ὥσπερ κατεχομένοις νομοθέταις ὅμοιοι γενοίμεθ' ἂν ὑπὸ μεγάλης τινὸς ἀνάγκης ἤδη νομοθετεῖν. ibid. 928B: τῷ δόξαντι τιμήματι τῷ δικαστηρίῳ. Legg. 844B: μέχρι τοῦ ἀναγκαίου πώματος ἑκάστοις τῶν οἰκετῶν. ibid. 879D: πάσης τῆς δυνατῆς ἡλικίας αὐτὸν φυτῦσαι καὶ τεκεῖν ἀπέχοιτο ἀεί. omnique aetate ad procreandum pariendumque idonea se abstineto. ibid. 878D: τὸν αὐτὸν τρόπον τούτῳ τρώσῃ.

§. 3. Nec raro fit, ut quum participium secum habet articulum, quae applicanda erant participio ante articulum trajiciantur. quam verborum collocationem poëtis tantum tribuens solutae orationis scriptoribus abnegavit Matthiaeus (Ausführliche Gramm. pag. 566 Anm. 2) Cratyl. 411E: τὸ ὄνομα ὁ θέμενος. Legg. 679C: περὶ θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων τὰ λεγόμενα cf. Kühner Gramm. pag. 493, 13. Phileb. 56A: τὸ μέτρον ἑκάστης χορδῆς τῷ στοχάζεσθαι φερομένης θηρεύουσα pro: τῷ τὸ μέτρον ἑκ. χορ. φερ. στοχάζεσθαι θηρεύουσα. De rep. 405E: ὅτι αὐτοῦ οἱ υἱεῖς ἐν Τροίᾳ Εὐρυπύλῳ τετρωμένῳ ἐπ' οἶνον Πράμνειον ἄλφιτα πολλὰ ἐπιπασθέντα καὶ τυρὸν ἐπιξυσθέντα, ἃ δὴ δοκεῖ φλεγματώδη εἶναι, οὐκ ἐμέμψαντο τῇ δούσῃ πιεῖν pro: ὅτι οἱ υἱεῖς αὐτοῦ οὐκ ἐμέμψαντο τῇ ἄλφιτα καὶ — τυρὸν — δούσῃ τῷ Εὐρυπύλῳ πιεῖν. quod ipsius filii Trojae mulierem non reprehenderunt, quae Eurypylo vulnerato dabat vinum Pramneum multa farina inspersa — — potandum. —

§. 4. Haud absimili consuetudine praedicato dirimuntur ea quae vel participio vel infinitivo reguntur, qua quidem verborum trajectione apud Atticos nihil frequentius. Apol. Socr. 24C: φησὶ γὰρ δὴ τοὺς νέους ἀδικεῖν με διαφθείροντα. Hujus rei causam qui recte perspicere voluerit, ei illud cogitando non erit praetermittendum, quod veteres quidquid in sententia praeponderet aut ab initio aut in fine totius orationis soleant collocare. Quare praedicatum erat occultandum, quum vel participium vel aliud quodcunque verbum majore vi in sententia instructum fuit. Veluti si exemplum quod supra attulimus, iterum perlustrare placeat, verba cur eo quo leguntur tenore posita sint nemo erit quin causam rationemque facillime deprehendat. Socrates crimen affert, quod sibi detur ab accusatoribus, se adolescentes corrupisse, quare injuste eum fecisse secundaria hoc loco est sententia. Id enim agunt accusatores ut Socratem corrumpere adolescentes evincant. Apol. 29D: χρημάτων μὲν οὐκ αἰσχύνει ἐπιμελόμενος pecuniis colligendis eum operam dare dicit idque turpe esse. Facile intelligitur, cur primum et ultimum in oratione verba illa occupent locum. ibid. 33C: ἀλλὰ διὰ τί δήποτε μετ' ἐμοῦ χαίρουσί τινες πολὺν χρόνον διατρίβοντες. Crit. 45A: ὃ θέλουσι λαβόντες τινὲς σῶσαί σε. Gorg. 483C: τὸ πλέον τῶν ἄλλων ζητεῖν ἔχειν. ibid. 484A: ἐὰν δέ γε, οἶμαι, φύσιν ἱκανὴν γένηται ἔχων. Protag. 348A: σὺ ἐμοὶ πάρασχε, περὶ ὧν μεταξὺ ἐπαυσάμεθα διεξιόντες τούτοις τέλος ἐπιθεῖναι. Phaedr. 117A: ὥστε ἐγκαλυψάμενος ἀπέκλαιον ἐμαυτόν. ibid. 88E: καὶ ἔνδηλός τι ἐγένετο ἀχθόμενος. Theaet. 172A: οἷα ἂν ἑκάστη πόλις οἰηθεῖσα θῆται νόμιμα ἑαυτῇ pro: οἷα ἂν ἑκάστη πόλις θῆται οἰηθεῖσα νόμιμα ἑαυτῇ. — Ea quam exposui ratio fere semper obtinet in verbis his: τυγχάνω, οἴχομαι, φαίνομαι, εἴωθε, δοκεῖ, ἀνάγκη, δῆλον, ἀναγκαῖόν ἐστι, ἔοικε, πρέπον ἐστί, προσῆκον γίγνεσθαι, οὐκ ἔχει λόγον, χρεών. sim. Exempla singulis paginis leguntur.

CAP. IX.

Nec disparem explicatum invenerint sententiae, quae conjunctionibus quas dicunt inchoatae sunt ita, ut tamen una alterave vox, nonnunquam plura etiam verba atque adeo totae enuntiationes conjunctionibus ipsis praemittantur. Etenim quoniam conjunctiones ejusmodi sunt voculae, quae ipsae omni pondere destitutae singulis enuntiatis in unum copulandis inserviant, Graeci vero in oratione concinnanda omnia referre ad dignitatem venustatemque sermonis soliti sunt, fieri non potuit, ut quas diximus conjunctiones primum semper in enuntiatione locum obtinerent, quin potius prout composita est sententia longo saepe intervallo a principio orationis recederent. Nec tamen conjunctiones liberiorem illam admittunt collocationem omnes. Conjunctionis *μέχρι* unum tantummodo, *ἵνα* duo apud Platonem inveni exempla. Polit. 260B: *τούτου τοίνυν μέχρι περ ἂν αὐτοὶ κοινωνῶμεν*, quousque igitur in hoc concordes simus. Charm. 169D: *κἀγώ, ἡμῖν ἵνα ὁ λόγος προΐοι.* Phileb. 43D: *καλλίοσιν ἵνα ὀνόμασιν χρώμεθα.* Quae frequentissime ita usurpantur conjunctiones fere hae sunt: *ὅτι, ὡς, εἰ, ἐάν, ὅταν, ὁπόταν.*

ὅτι. De rep. 552C: *δῆλον ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ἐν πόλει, οὗ ἂν ἴδῃς πτωχούς, ὅτι εἰσί που ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ ἀποκεκρυμμένοι κλέπται.* Legg. 698A: *λέγοντες ἔργοις ὅτι λῆρος πρὸς χρυσόντε καὶ ἄργυρόν ἐστιν ἑκάστοτε τὰ λεγόμενα τίμια καὶ καλὰ κατὰ πόλιν.* *ἔργοις* revera-oppositum est verbis: *τὰ λεγόμενα* eamque ipsam ob rem conjunctioni antejectum. Charm. 173D: *κατεσκευασμένον δ' οὕτω τὸ ἀνθρώπινον γένος ὅτι μὲν ἐπιστημόνως ἂν πράττοι καὶ ζῴη, ἕπομαι,* Hipp. Maj. 289C: *καὶ δὴ πρόσγε θεοὺς ὅτι οὐ καλὸν τὸ ἀνθρώπινον γένος.* Alc. I, 111C: *σχέδον γάρ τι μανθάνω, τὸ ἑλληνίζειν ἐπίστασθαι ὅτι τοῦτο λέγεις.* Polit. 270C: *μεταβολὰς δε μεγάλας καὶ πολλὰς καὶ παντοίας συμφερομένας ἆρ' οὐκ ἴσμεν τὴν ζώων φύσιν ὅτι χαλεπῶς ἀνέχεται.*

ὡς. De rep. 413C: *ζητητέον τίνες ἄριστοι φύλακες τοῦ παρ' αὐτοῖς δόγματος, τοῦτο ὡς ποιητέον, ὃ ἂν τῇ πόλει ἀεὶ δοκῶσι βέλτιστον εἶναι.* Soph. 258D: *οὐ μόνον τὰ μὴ ὄντα ὡς ἔστιν ἀπεδείξαμεν.* Simplic. hab. *οὐ μόνον ὡς ἔστι τὰ μὴ ὄντα ἀπ.* „qui ordo graecam structurae elegantiam perimit" Heind. Phileb. 18D: *μίαν ἐπ' αὐτοῖς ὡς οὖσαν γραμματικὴν τέχνην ἐπεφθέγξατο προσειπών.* pro: *ὡς μίαν ἐπ' αὐτοῖς οὖσαν.* Legg. 863D: *ἡδονῆς μὲν τοίνυν καὶ θυμοῦ λέγομεν σχεδὸν ἅπαντες ὡς ὁ μὲν κρείττων ἡμῶν ὁ δὲ ἥττων ἐστί.*

εἰ. Cratyl. 398D: *οὐκοῦν καὶ τῶν νῦν, οἴει ἂν φάναι αὐτόν, εἴτις ἀγαθός ἐστιν.* pro: *οὐκοῦν εἰ καὶ τῶν νῦν τις ἀγαθός ἐστιν, οἴει ἂν φάναι αὐτόν.* Protag. 325C: *εἰ οὕτω μὲν ἔχει, οὕτω δ' αὐτοῦ πεφυκότος οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες εἰ τὰ μὲν ἄλλα διδάσκονται τοὺς υἱεῖς, τοῦτοδὲ μή, σκέψαι ὡς θαυμασίως γίγνονται οἱ ἀγαθοί.* *ἀγαθοί* cum vi dicitur ideoque tum primum locum in hac verborum comprehensione occupat, tum iteratur in periodi clausula. ibid. 347B: *νῦν δὲ δίκαιόν ἐστι — Πρωταγόρας μὲν εἰ ἔτι βούλεται ἐρωτᾶν, ἀποκρίνεσθαι Σωκράτη.* Inest oppositio. Tota enuntiatio praemittitur Symp. 208C: *περὶ ἃ ἐγὼ εἴρηκα εἰ μὴ ἐννοεῖς.*

ἐάν, ὅταν, ὁπόταν. Phaedr. 276D: *εἰς τὸ λήθης γῆρας ἐὰν ἵκηται.* Legg. 611E: *ἢ τὴν Νέστορος ἐάν ποτε τις ἐπανενέγκῃ φύσιν.* Legg. 800C: *δημοσίᾳ γάρ τινα θυσίαν ὅταν ἀρχὴ θύσῃ.* Legg. 885A: *εἰς δὲ γονέας τρίτα χωρὶς τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων ὅταν ὑβρίζῃ τις.* Legg. 815B: *τῶν ἀγαθῶν σωμάτων καὶ ψυχῶν ὁπόταν γίγνηται μίμημα.* Legg. 904D: *μείζω δὲ δὴ ψυχὴ κακίας ἢ ἀρετῆς ὁπόταν μεταλάβῃ.*

§. 2. Quod conjunctionibus idem fit pronominibus particulisque et interrogativis et relativis. Soph. 237 B: ἂν σπουδῇ δέῃ τινὰ ἀποφήνασθαι..., ποῖ χρὴ τοὔνομα ἐπιφέρειν τοῦτο τὸ μὴ ὄν· ἔχειν δοκοῦμεν ἄν, εἰς τί καὶ ἐπὶ ποῖον αὐτόντε καταχρήσασθαι καὶ τῷ πυνθανομένῳ δεικνύναι; si quem declarare oporteat, quo sit τὸ μὴ ὄν referendum, quonam eum ac qualem ad rem et ipsum illud adhibere posse et quaerenti demonstrare arbitramur? ordo est: εἰς τί καὶ ἐπὶ ποῖον δοκοῦμεν ἔχειν ἄν. „sic non sine vi aliqua positum est ἔχειν initio, quo ipso verbi positu Eleates significat, non habiturum illum, quonam istud μὴ ὄν referat.“ Heind. Cratyl. 384 A: μᾶλλον δέ, αὐτῷ σοὶ ὅπῃ δοκεῖ ἔχειν περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος. ibid. 400 B: ἀλλὰ δὴ τὸ μετὰ τοῦτο πῶς φῶμεν ἔχειν; ibid. 403 B: δεσμὸς ζώῳ ὁτῳοῦν, ὥστε μένειν ὁπουοῦν, πότερος ἰσχυρότερός ἐστιν, ἀνάγκη ἢ ἐπιθυμία; ibid. 385 C: ὁ λόγος δ' ἐστὶν ὁ ἀληθὴς πότερον ὅλος μὲν ἀληθής, τὰ μόρια δὲ αὐτοῦ οὐκ ἀληθῆ; Cratyl. 415 A: ἀρετὴ γὰρ καὶ κακία ὅ, τι βούλεται τὰ ὀνόματα ζητητέα. ζητητέα dictum pro ζητητέον est gerundium, ut saepius. Legg. 944 D: ζημία δὴ τῷ τὴν τοιαύτην ἀμυντηρίων ὅπλων εἰς τοὐναντίον ἀφέντι δύναμιν τίς ἄρα γίγνοιτ' ἂν πρόσφορος; Phileb. 44 C: τούτοις οὖν ἡμᾶς πότερα πείθεσθαι ξυμβουλεύεις; Min. 313 A: ὁ νόμος ἡμῖν τί ἐστιν; De rep. 463 C: ἔχεις οὖν εἰπεῖν τῶν ἀρχόντων τῶν ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν, εἴ τίς τινα ἔχει προσειπεῖν τῶν ξυναρχόντων τὸν μὲν οἰκεῖον τὸν δὲ ὡς ἀλλότριον. Legg. 964 C: τούτων δὴ πέρι τοὺς ἐξηγητάς, τοὺς διδασκάλους, τοὺς νομοθέτας, τῶν ἄλλων τοὺς φύλακας τῷ θεομένῳ γνῶναί τε καὶ εἰδέναι ἢ τῷ δεομένῳ κολάζεσθαί τε καὶ ἐπιπλῆξαι ἁμαρτάνοντι, πότερον οὐ δεῖ διδάσκοντα, ἣν δύναμιν ἔχει κακία τε καὶ ἀρετὴ καὶ πάντως δηλοῦντα διαφέρειν τῶν ἄλλων. Verba ita cohaerent: πότερον οὐ δεῖ τοὺς ἐξηγητάς — — διδάσκοντα (latet pronomen indefinitum) ἣν δύναμιν ἔχει κακία — — καὶ πάντως δηλοῦντα τῷ δεομένῳ τούτων πέρι γνῶναι — — διαφέρειν τῶν ἄλλων. Polit. 287 E: ἀγγεῖον ὃ δὴ μιᾷ κλήσει προσφθεγγόμεθα. De rep. 363 A: τοῖς ὁσίοις ἅ φασι θεοὺς διδόναι. ibid. 425 C: ἕκαστοι ἃ πρὸς ἀλλήλους συμβάλλουσιν. Legg. 821 E: ἐγὼ τούτων οὔτε νέον οὔτε πάλαι ἀκήκοα, σφῷν ἃ νῦν οὐκ ἐν πολλῷ χρόνῳ δηλῶσαι δυναίμην. Cratyl. 422 B: νῦν ἃ ἐρωτᾷς Hipp. Maj. §. 3. Euthyd. 288 B: καὶ νῦν δὴ ἃ πρὸς Κλεινίαν ἔλεγον καὶ πρὸς σὲ ταῦτα ταῦτα λέγω.

§. 3. A re non videtur alienum de singulari particularum: ὡς, οἷον, ὥσπερ, καθάπερ comparationi inservientium apud Graecos usu paulo uberius hoc loco exponere. Atque primum quidem ea qua diximus dicendi ratione verba in sententia pondere praevalentia particulis illis praemittuntur. Legg. 718 C: οὐ πάνυ ῥᾴδιον ἐν ἑνὶ περιλαβόντα εἰπεῖν αὐτὰ οἷόν τινι τύπῳ. haud sane difficilia sunt dictu ita ut una quasi nota ea comprehendas. περιλαβόντα οἷον ἐν ἑνί τινι τύπῳ. Soph. 254 E: καὶ περὶ πέντε, ἀλλ' οὐ περὶ τριῶν ὡς ὄντων αὐτῶν σκεπτέον. pro: καὶ περὶ αὐτῶν ὡς περὶ πέντε ἀλλ' οὐ π. τρ. ὄντων σκ. — Deinde verba particulis illis inchoata, quibus continetur comparatio, loquentium ardore praerepta antejiciuntur nomini ipsi, quod comparatione illustratur. Soph. 242 C: μῦθόν τινα ἕκαστος φαίνεταί μοι διηγεῖσθαι παισὶν ὡς οὖσιν ἡμῖν. pro: ἡμῖν ὡς παισὶν οὖσιν. Phileb. 59 E: καθάπερ δημιουργοῖς ἡμῖν. ibid. 61 C: καθάπερ ἡμῖν οἰνοχόοις τισὶ παρεστᾶσι κρῆναι. Nobis sicuti pincernis praesto sunt fontes. pro: ἡμῖν καθάπερ οἰνοχόοις. Durior sane ordinis inversio. Phileb. 65 C: ὡς καθάπερ παίδων τῶν ἡδονῶν νοῦν οὐδὲ τὸν ὀλίγιστον κεκτημένων. Polit. 260 C: ἢ μᾶλλον τῆς ἐπιτακτικῆς ὡς ὄντα αὐτὸν τέχνης θήσομεν. Phileb. 18 D: μίαν ἐπ' αὐτοῖς ὡς οὖσαν γραμματικὴν τέχνην ἐπεφθέγξατο προσειπών. Soph. 226 C: κατὰ τὸν ἐμὸν τοίνυν λόγον ὡς περὶ ταῦτα μίαν οὖσαν ἐν ἅπασι τέχνην ἑνὸς ὀνόματος ἀξιώσομεν αὐτήν.

pro: αὐτὴν ὡς μίαν οἶσαν περὶ ταῦτα ἐν ἅπασι τέχνην. Legg. 692 C: καταφρονήσας ὡς ὄντων ἡμῶν βραχέος ἀξίων. Protag. 352 B: οὐδὲ ὡς περὶ τοιούτου αὐτοῦ ὄντος διανοοῦνται. pro: οὐδὲ περὶ αὐτοῦ ὡς τιοούτου ὄντος. — Constans denique Graecorum mos est, ut altera praepositio post has particulas repetenda omittatur. Theaet. 170 A: ὅταν ἐν στρατείαις ἢ νόσοις ἢ ἐν θαλάττῃ χειμάζωνται ὡς πρὸς θεοὺς ἔχειν τοὺς ἐν ἑκάστοις ἄρχοντας pro: πρὸς τοὺς ἐν ἑκάστοις ἄρχοντας ὡς πρὸς θεοὺς ἔχειν. De rep. 520 E: παντὸς μὴν μᾶλλον ὡς ἐπ' ἀναγκαῖον αὐτῶν ἕκαστος εἶσι τὸ ἄρχειν. pro: ἐπὶ τὸ ἄρχειν ὡς ἐπ' ἀναγκαῖον. Legg. 645 B: καὶ οὕτω δὴ περὶ θαυμάτων ὡς ὄντων ἡμῶν ὁ μῦθος ἀρετῆς σεσωσμένος ἂν εἴη. pro: περὶ ἡμῶν ὡς περὶ θαυμάτων ὄντων. Protag. 337 E: συμβουλεύω — συμβῆναι ὑμᾶς ὥςπερ ὑπὸ διαιτητῶν ἡμῶν συμβιβαζόντων εἰς τὸ μέσον. pro: ὑφ' ἡμῶν ὥσπερ ὑπὸ διαιτητῶν. De rep. 545 E: ὡς πρὸς παῖδας ἡμᾶς παιζούσας. Tim. 27 B: εἰσαγαγόντα αὐτοὺς ὡς εἰς δικαστὰς ἡμᾶς. pro: εἰς ἡμᾶς ὡς εἰς δικαστάς. ibid. 9 A: ῥεῖν ὥσπερ δι' αὐλῶνος τοῦ σώματος τὰ τῶν φλεβῶν ποιεῖ ῥεύματα. pro: διὰ τοῦ σώματος ὥσπερ δι' αὐλῶνος. Plura exempla congessit Dorvill. ad Charit. p. 283, 138, 519. Obtinuit haec loquendi consuetudo adeo ut propemodum legitima haberi debeat, neque tamen plane desunt iteratae praepositionis exempla. De rep. 553 B: ὥσπερ πρὸς ἕρματι πρὸς τῇ πόλει. Phaedon. 67 C: ἐκλυομένην ὥσπερ ἐκ δεσμῶν ἐκ τοῦ σώματος. Phaedr. 250 D: ὥσπερ δὲ ἐν κατόπτρῳ ἐν τῷ ἐρῶντι ἑαυτὸν ὁρῶν λέληθεν. Eutyphr. 2 C: ὥσπερ πρὸς μητέρα πρὸς τὴν πόλιν. cf. Schaefer ad Gregor. Corinth. p. 394. — Sequitur legitimo ordine comparatio in his: De rep. 330 C: περὶ τὰ χρήματα σπουδάζουσιν ὡς ἔργον ἑαυτῶν. Phaedon. 96 C: τελευτῶν οὕτως ἐμαυτῷ ἔδοξα πρὸς ταύτην τὴν σκέψιν ἀφυὴς εἶναι ὡς οὐδὲν χρῆμα.

§. 4. Enuntiationum relativarum mentione injecta restat ut jam in harum usu liberiore denotando paulisper immoremur. Pronomine enim relativo, quo inchoatur enuntiatum, non semper illud sequente verbum, ad quod erat applicandum, efficitur hyperbatum. Epin. 975 A: ἐροῦμεν δὴ αἵτ' εἰσὶ καὶ ὅτι πᾶς ἀνὴρ αὐτάς, σχεδὸν ὅσοις ἀγὼν πρόκειται τοῦ δοκεῖν ὡς ἄριστον ἄνδρα ξυμβῆναι γενόμενον ἄν, φεύγει. dicemus igitur quae sint et quemque virum, cuicunque fere certamen propositum est, ut quam optimus videatur evasisse, eas fugere. Cratyl. 434 A: εἰ μὴ φύσει ὑπῆρχε φάρμακα ὅμοια ὄντα, ἐξ ὧν συντίθεται τὰ ζωγραφούμενα ἐκείνοις, ἃ μιμεῖται ἡ γραφική. pro: εἰ μὴ φύσει ὑπῆρχε φάρμακα, ἐξ ὧν σ. τ. ζ. ὅμοια ὄντα ἐκείνοις, ἃ μιμεῖται ἡ γραφική. ibid. B: εἰ μὴ ὑπάρξει ἐκεῖνα πρῶτον ὁμοιότητά τινα ἔχοντα, ἐξ ὧν συντίθεται τὰ ὀνόματα ἐκείνοις, ὧν ἐστι τὰ ὀνόματα μιμήματα. Menex. §. 7. ἐξελέξατο δὲ τῶν ζώων καὶ ἐγέννησεν ἄνθρωπον, ὃ συνέσει τε ὑπερέχει τῶν ἄλλων καὶ δίκην καὶ θεοὺς μόνον νομίζει. simili ratione excutiendus est locus: Theaet. 191 E: ὁ τοίνυν ἐπιστάμενος μὲν αὐτά, σκοπῶν δέ τι ὧν ὁρᾷ ἢ ἀκούει, ἄθρει, εἰ ἄρα τοιῷδε τρόπῳ ψευδῆ ἂν δοξάσειε. pro: ὁ τοίνυν ἐπιστάμενος μὲν αὐτὰ ἃ ὁρᾷ ἢ ἀκούει, σκοπῶν δέ τι αὐτῶν. Mutato verborum ordine mutata etiam est constructio nec sensus cum Schleiermachero capiendus, quandoquidem αὐτά ad praecedentia integra sententia non potest referri. Theaet. 172 E: ἀλλ' ἀνάγκην ἔχων ὁ ἀντίδικος ἐφέστηκε καὶ ὑπογραφὴν παραναγιγνωσκομένην, ὧν ἐκτὸς οὐ ῥητέον, ἣν ἀντωμοσίαν καλοῦσιν. Verba: ἣν ἀντωμοσίαν καλοῦσιν, quae statim post: παραναγιγνωσκομένην inferri debebant, de glossemate viris doctis suspecta fuere. Hipp. Maj. 286 A: περί γε ἐπιτηδευμάτων καλῶν καὶ ἔναρχος αὐτόθι εὐδοκίμησα διεξιών, ἃ χρὴ τὸν νέον ἐπιτηδεύειν.

CAP. X.

§. 1. Pronominum autem quum ea sit ratio et natura, ut substantivorum subeant vices neque nisi substantivo aut praemisso aut facile mente intellecto locum habere possint, cur pronomina ipsa non admodum magno praedita sint pondere facile assequaris. Quum enim substantivum, cujus munus sustinet pronomen, ipsum loquendo non repetatur, aliud quid in oratione vi ac gravitate emineat necesse est neque ad percipiendam sententiam magnopere refert, adsit pronomen necne. Unde factum est, ut pronomen quemadmodum primum et ultimum sententiae locum occupare nequeat, ita caeteris verbis necessitudine quadam inter se connectis immisceatur. — Hujus usus singula quaedam exempla attulisse sat erit. Inter nomen substantivum et adjectivum collocatur. Apol. Socr. 20D: *πᾶσαν ἡμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐρῶ.* ibid. C: *πόθεν αἱ διαβολαί σοι οὗται γεγόνασιν.* Legg. 854 B: *οὐκ ἀνθρώπινόν σε κακὸν οὐδὲ θεῖον κινεῖ.* Inter articulum et substantivum ponitur Phaedon. 103 A: *τοῖς πρόσθεν ἡμῖν λόγοις — ὡμολογεῖτο.* Inter genitivum et quod eum regit substantivum de rep. 371 D: *ἡ χρεία καπήλων ἡμῖν γένεσιν ἐμποιεῖ τῇ πόλει.* Inter substantivum inseritur et quae adjuncta est appositionem Menex. §. 8 fin. *ἀλλ᾽ ἡ ἰσογονία ἡμᾶς ἡ κατὰ φύσιν ἰσονομίαν ἀναγκάζει ζητεῖν.* Inter substantivum et qua regitur praepositionem. Legg. 847 B: *μισθῶν δὲ αὐτοῖς πέρι καὶ τῶν ἀναιρέσεων τῶν ἔργων δικαζόντων.* de mercede et operum susceptionibus judicanto ipsis.

§. 2. Illa autem Graecorum pronomina inter alias voces inter sese cohaerentes occultandi consuetudine efficitur, ut longo saepe intervallo pronomina ab eo verbo, cui erant copulanda, dirimantur atque ex una adeo periodi parte in alteram trajiciantur. Legg. 693 C: *καὶ ἄλλα δὴ πολλὰ ὑμᾶς τοιαῦτα ἂν γένηται ῥήματα, μὴ διαταραττέτω.* et alia multa si usurpentur vocabula, ne perturbent. Legg. 628 A: *διαλλάξας δὲ εἰς τὸν ἐπίλοιπον χρόνον νόμους αὐτοῖς θεὶς πρὸς ἀλλήλους παραφυλάττειν δύναιτο ὥστε εἶναι φίλους.* Sed reconcilians eos in posterum tempus legibus scribendis judex prospicit, ut amici inter se sint. „post *δύναιτο* comma delevimus, quia verba *πρὸς ἀλλήλους* conjungi oportet cum *φίλους εἶναι*, qua verborum trajectione nihil frequentius“ Ast. Legg. 717 A: *σκοπὸς μὲν οὖν ἡμῖν οὗτος, οὗ δεῖ στοχάζεσθαι, βέλη δὲ αὐτοῦ καὶ οἷον ἡ τοῖς βέλεσιν ἔφεσις, τὰ τοῖ᾽ ἂν λεγόμενα ὀρθότατ᾽ ἂν φέροιτο.* quod vero attinet ad sagittas et illius (scopi) appetitionem sagittarum ope. *αὐτοῦ* tantum referri potest ad *ἔφεσις*. Cujus liberioris hyperbati alterum apud Platonem exemplum legitur Epin. 989 C: *ταῦτα γὰρ οὔτε ῥᾴδια φύεσθαι, γενόμενά τε καὶ τροφῆς καὶ παιδείας τυχόντα, ἧς δεῖ, τοὺς πλείστους αὐτῶν καὶ χείρους κατέχειν ὀρθότατα δύναιτ᾽ ἄν.* *αὐτῶν* ad *χείρους* referri sensus jubet; per hyperbaton igitur copulam *καὶ* antecedit. — Plerisque tamen locis hujus trajectionis causa repeti potest ex lege, quam Cap. VII exposuimus. Legg. 950 A: *οὐδὲν διαφέρει φύρεσθαι δεχομένους τε αὐτοῖς ξένους καί.* pro: *δεχομένους τε ξένους φύρεσθαι αὐτοῖς.* Verba cum verbis pronomen cum nomine consociata sunt. De rep. 462 E: *ὥρα ἂν εἴη, ἦν δ᾽ ἐγώ, ἐπανιέναι ἡμῖν ἐπὶ τὴν ἡμετέραν πόλιν.* *ἡμῖν* et *πόλιν* conjuncta sunt. Legg. 925 D: *μὴ δὴ λανθανέτω τὸ τῶν τοιούτων νόμων ἡμᾶς βάρος.* accusativus pronominis nomine *βάρος* attractus est. Nec differt ratio in his Theaet. 167 D: *ὁ σοφὸς ἀντὶ πονηρῶν ὄντων αὐτοῖς ἑκάστων χρηστὰ ἐποίησεν εἶναι καὶ δοκεῖν.* Phileb. 46 A: *τοῦτο γὰρ δὴ τὸ πάθος ἡμῖν, ὦ πρὸς θεῶν, τίποτε φῶμεν ἐγγίγνεσθαι;* hanc enim affectionem per deos immortales quid dicamus in nobis

esse? ibid. 50A: *τὸν γὰρ φθόνον ὡμολογῆσθαι λύπην τῆς ψυχῆς ἡμῖν πάλιν.* ibid. 53B: *ἀρκεῖ νοεῖν ἡμῖν.* Nec minus frequens est, quae inter pronomina ipsa intercedit attractio. Apol. Socr. 32A: *μεγάλα δ' ἔγωγε ὑμῖν τεκμήρια παρέξομαι.* ibid. 21A: *καὶ τούτων πέρι ὁ ἀδελφὸς ὑμῖν αὐτοῦ ουτοσὶ μαρτυρήσει.* Phaedon. 58E: *ὥστ' ἔμοιγ' ἐκεῖνον παρίστασθαι μηδ' εἰς Ἅιδου ἰόντα ἄνευ θείας μοίρας ἰέναι*, ubi perperam *ἐκεῖνον* post *παρίστασθαι* trajecit Heindorfius. Symp. 194C: *οὐ μέντ' ἂν καλῶς ποιοίην, ὦ Ἀγάθων, περὶ σοῦ τι ἐγὼ ἄγροικον δοξάζων.* Charm. 173C: *ἐκ δὲ τούτων οὕτως ἐχόντων ἄλλο ἂν ἡμῖν τι συμβαίνοι ὑγιέσι τε τὰ σώματα εἶναι.* Debebat esse *ἄλλο ἄν τι ἡμῖν.* Num aliud quid accidat quam ut. Polit. 259A: *εἴ τῳ τις τῶν δημοσιευόντων ἰατρῶν ἱκανὸς ξυμβουλεύειν ἰδιωτεύων αὐτός* scil. *ἐστίν.*

§. 3. Pronominis casum secundum et tertium, qui munere fungitur pronominis possessivi, aut ante aut post nomen substantivum poni in vulgus notum est. Exempla haec sunt: Legg. 678B: *πληθύοντος δ' ἡμῶν τοῦ γένους.* Crit. 53B: *ὅτι μὲν γὰρ κινδυνεύσουσί γέ σου οἱ ἐπιτήδειοι καὶ αὐτοὶ φεύγειν.* Alc. I, 117B: *ἢ καὶ πλανᾶταί σου ἡ δόξα.* ibid. 130A: *οὐκ οἶσθα ἡμῶν τὴν πόλιν Λακεδαιμονίοις τε καὶ τῷ μεγάλῳ βασιλεῖ πολεμοῦσαν ἑκάστοτε.* Legg. 655A: *αὐτοῦ τοὺς υἱεῖς.* Legg. 689C: *τοῖς προγόνοις ὑμῶν.* ibid. 696A: *τῇ πόλει ὑμῶν.* Soph. 216E: *τοῦ μέντοι ξένου ἡμῶν ἡδέως ἂν πυνθανοίμην.* Legg. 721E: *ἐν τῇ πόλει μοι.* ibid. 610C: *τοῖς ᾠδοῖς ἡμῖν.* ibid. 658E: *τὸ ἦθος ἡμῖν τῶν νέων.* ibid. 629A: *καί μοι τῷ λόγῳ.* ibid. 634A: *ὑμῖν ἀμφοτέραις ταῖς πόλεσιν.* ibid. 694A: *ἡμῖν σκέψιν.* Dativus quem dicunt ethicus his locis pro genitivo ponitur. cf. Ast. ad Legg. V, 1. Heind. ad Theaet. p. 287 et Soph. p. 272.

Trajectio pronominis inest in his: Phaedon. sub fin. *ἕως ἂν σου βάρος ἐν τοῖς σκέλεσιν γένηται.* pronomen conjungendum est cum *σκέλεσιν.* Alc. II, 150E: *οὕτω καὶ σοῦ δεῖν ἀπὸ τῆς ψυχῆς πρῶτον τὴν ἀχλὺν ἀφελόντα*)*. Alc. I, 132D: *εἰ πρὸς τὰ δῶρα καὶ τὰς θυσίας ἀποβλέπουσιν ἡμῶν οἱ θεοί.* pro: *θυσίας ἡμῶν ἀπ.* Legg. 793C: *ἡμᾶς ὦ Κλεινία σοι δεῖ τὴν πόλιν καινὴν οὖσαν πάντῃ ξυνδεῖν.* Phileb. 133E: *ὁ λόγος ἐρεσχελεῖ νῷν.* verbum enim *ἐρεσχελεῖν* semper aut absolute aut cum acc. conjunctum legitur. Phaedon. 95B: *μὴ μέγα λέγε, μή τις ἡμῶν βασκανία περιτρέψῃ τὸν λόγον τὸν μέλλοντα λέγεσθαι.* *ἡμῶν* cum sequenti nomine *τὸν λόγον* conjungendum est.

CAP. XI.

Praepositiones, quae apud Platonem modo ante modo post casum quem regunt occupant locum, fere hae sunt: *περί, ἕνεκα (ἕνεκεν) χωρίς, χάριν.* Phaedr. 247C: *περὶ ἀληθείας.* Phileb. 99A: *σοφίας πέρι.* Symp. 185B: *ἀρετῆς γε ἕνεκα.* Legg. 697C: *ἕνεκα τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς.* Phaedon. 66E: *χωρὶς τοῦ σώματος.* ibid. 76C: Legg. 949A: *διὰ δικῶν ὅρκων χωρίς.* ibid. 955C: *δώρων χωρίς.* Polit. 262A: *εἴδους χωρίς.* Phaedr. 274E: *χάριν σήν* tua causa. Soph. 242B: *σὴν χάριν.* Tim. 72B: *χάριν μαντικῆς.* Legg. 949B: *πιθανότητος χάριν.*

---

*) Legis hoc loco genitivum *ὀρθοτονούμενον σοῦ* pendentem a nomine *ψυχῆς* sequenti neque est loco meri possessivi, sed potius usurpatum pro dativo qui dicitur commodi et incommodi. In oppositione enim pronomen possessivum ipsum ponitur *τῆς σῆς* ut Alc. I, 119C: *ἀγανακτῶ ὑπέρ τε τοῦ σοῦ καὶ τοῦ ἐμοῦ ἔρωτος.* ibid. 124D: *ὁ ἐπίτροπος ὁ ἐμὸς βελτίων ἐστὶ καὶ σοφώτερος ἢ Περικλῆς ὁ σός.*

Mediis praepositiones inseruntur verbis: Legg. 858 A: ἐν τίσι καὶ ποίου πέρι βίου φράζεις. Symp. 187 E: ψυχῆς τε πέρι καὶ σώματος. Gorg. 455 A: δικαίων τε πέρι καὶ ἀδίκων. Contra. Phaedr. 276 E: δικαιοσύνης τε καὶ ἄλλων πέρι. Lach. § 28 fin. οὐ γὰρ μελλόντων μόνον πέρι τῶν ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν. Phileb. 36 E: τὴν τῶν καλῶν καὶ δικαίων πέρι καὶ ἀγαθῶν καὶ τῶν τούτοις ἐναντίων ὄντως οὖσαν ἀληθῆ δόξαν. Aliter De rep. 451 A: καλῶν τε καὶ ἀγαθῶν καὶ δικαίων καὶ νομίμων πέρι. Protag. 345 C: κενεὰν ἐς ἄπρακτον ἐλπίδα in vanam irritamque spem. De ἐς postposito Thiersch § 279, 9. Phaedr. 265 E: ὥσπερ δὲ σώματος ἐξ ἑνὸς διπλᾶ καὶ ὁμώνυμα πέφυκεν. Crit. 48 C: οὐδενὶ ξὺν νῷ.

§. 2. Praepositiones fere semper a casu suo separantur particulis; μήν, δέ, δή, γάρ οὖν sim. Phileb. 22 D: τούτου δὴ πέρι. Exempla singulis paginis leguntur. — Nec solum quas dixi particulis sed aliis etiam a nomine separantur vocibus ita ut saepe longiore intervallo sejunctae legantur. Parm. 159 B: χωρὶς μὲν τὸ ἓν τῶν ἄλλων, χωρὶς δὲ τἄλλα τοῦ ἕν. Soph. 230 A: τὸν οἰόμενον σοφὸν εἶναι τούτων ὧν οἴοιτο πέρι δεινὸς εἶναι. i. e. περὶ τούτων ὧν. ibid. 249 D: ὥς μοι δοκοῦμεν νῦν αὐτοῦ γνώσεσθαι πέρι. Theaet. 169 A: ὧν δὴ σὺ πέρι. Phaedr. 259 E: ὧν ἂν ἐρεῖν πέρι μέλλῃ. Phileb. 32 E: τῶν μή τε διαφθειρομένων μή τε ἀνασωζομένων ἐννοήσωμεν πέρι. De rep. 564 A: ἐξ, οἶμαι, τῆς ἀκροτάτης ἐλευθερίας δουλεία πλείστη τε καὶ ἀγριωτάτη. ibid. 568 C: εἰς δέ γε, οἶμαι, τὰς ἄλλας. Demosthen. adv. Leptin. § 4: καὶ ὅλως ἐν, οἶμαι, πολλοῖς. Legg. 859 C: ὧν δὲ ἔτι διασκοποῦμεν πέρι. Legg. 887 A: ὧν ἔφραζον δεῖν πέρι λέγειν. Soph. 230 B: διερωτῶσιν ὧν ἂν οἴηταί τίς τι πέρι λέγειν λέγων μηδέν. Legg. 907 D: ἀσεβείας ὅδε ἔστω πέρι νόμος. ibid. 943 E: τῶν τε οὖν ἄλλων εὐλαβεῖσθαι πέρι πλημμελεῖν εἰς δίκην. De rep. 582 D: ἐμπειρίας μὲν ἄρα εἶπον ἕνεκα. Legg. 934 A: τοῦ δ' εἰς τὸν αὖθις ἕνεκα χρόνον ἢ τὸ παράπαν μισῆσαι τὴν ἀδικίαν. Phileb. 22 C: τῶν δὲ δὴ δευτερείων ὁρᾶν καὶ σκοπεῖν χρὴ πέρι τι δράσομεν. Phileb. 54 B: πότερα πλοίων ναυπηγίαν ἕνεκα φῇς γίγνεσθαι μᾶλλον ἢ πλοῖα ἕνεκα ναπηγίας. ne vocabula sibi invicem opposita interjecta praepositione divellantur. notae sunt formulae: ἐπ' αὐτὸς αὐτῷ, ἐπ' ἄλλος ἄλλῳ. Legg. 676 C: ταύτης πέρι λάβωμεν εἰ δυναίμεθα τῆς μεταβολῆς τὴν αἰτίαν.

Duo genitivos alterum ex altero dependentes ex regula sequi debet praepositio πέρι. Gorg. 455 B: στρατηγῶν αἱρέσεως πέρι. Legg. 955 D: χρημάτων εἰσφορᾶς πέρι. ibid. 934 B: τῆς κολάσεως ἑκάστων πέρι. Priori genitivo inseritur praepositio: Legg. 691 B: τούτου περὶ τοῦ πάθους τῆς γενέσεως. Semel praemittitur altero genitivo longo intervallo sequente: Legg. 834 D: θηλείας δὲ περὶ τούτων νόμοις μὲν καὶ ἐπιτάξεσιν οὐκ ἄξια βιάζεσθαι τῆς κοινωνίας. construe: οὐκ ἄξια (i. e. ἄξιον) βιάζεσθαι θηλείας (mulieres) νόμοις καὶ ἐπιτάξεσιν περὶ τῆς τούτων κοινωνίας. Nec raro praepositio medium inter utrumque genitivum locum obtinet. Legg. 640 B: οὐ στρατοπέδου περὶ λέγομεν ἄρξοντος. Legg. 697 C: ἡ Περσῶν περὶ διάσκεψις τῆς πολιτείας. Legg. 852 D: ἱερῶν περὶ σιλήσεως. Legg. 949 C: δικῶν περὶ λήξεως· Legg. 903 A: τῆς ἀμελείας πέρι θεῶν. ibid. 907 D: ἀσεβείας πέρι νόμων.

CAP. XII.

§. 1. Adverbia denique quum eo fungantur officio, ut aut verba aut adjectiva aut adverbia ipsa planius definiant eorumque vim gravitatemque augeant, his aut anteponuntur aut subjiciuntur.

Nec tamen facile subjiciuntur nisi vel propter oppositionis quae in sententiae verbis inest gravitatem vel quum ipsa auctoritate aliqua emineant. Phaedon. 89E: οὕτως ἂν ἡγήσατο, τοὺς μὲν χρηστοὺς καὶ πονηροὺς σφόδρα ὀλίγους τε εἶναι ἑκατέρους. apprime bonos et deterrimos tantum paucos esse. Soph. 275C: κατὰ σμικρὰ γὰρ λίαν καὶ παντοδαπὰ διῄρηται. Parm. 154B: γίγνεσθαι αὐτὸ πρεσβύτερον ἔτι ἢ ὡς τὸ πρῶτον — οὐκ ἂν ἔτι δύναιτο; in adverbio ἔτι inest τόνωσις. sequitur mox eodem loco ἔτι νεώτερον. Gorg. 488E: οἱ γὰρ κρείττους βελτίους πολὺ κατὰ τὸν σὸν λόγον. propter oppositionem. Symp. 181C: ἔστι γὰρ καὶ τὸ τῆς θεοῦ νεωτέρας τε οὔσης πολὺ ἢ τῆς ἑτέρας. Theaet. 198B: ἀκιθμητικὸς γὰρ ὢν τελέως ἄλλο τι πάντας ἀριθμοὺς ἐπίσταται; ibid. 201A: δεινούς τινας οὕτω διδασκάλους εἶναι. Alc. II, 143D: ἀλλὰ μᾶλλον πολύ. Legg. 818B: εὐηθέστατός ἐστι μακρῷ. Polit. 275C: ὁμοίους τε εἶναι μᾶλλον πολὺ τὰς φύσεις. ibid. 288A: ἀλλὰ μᾶλλον πολύ τε κτονικῆς. Symp. 180A: ἔπειτα νεώτερος πολύ. Theaet. 180A: ἄλλοι πολλοὶ πάνυ. Phaedon. 64B: εὖ πάνυ. μάλα utrumque locum occupat. Soph. 233D: εὖ μάλα contra Theaet. 156A: μάλα εὖ. ibid. 169B. De rep. 554B. οὕτως. Alc. I, 112C: οὕτω σφόδρα, postponitur ibid. σφόδρα οὕτω. Legg. 678A: ἐκείνων τῶν διακειμένων οὕτω. ibid. 684E: κακῶς οὕτως· ibid. 692D, 807A. De rep. 386C: καὶ δεῖσθαι μὴ λοιδορεῖν ἁπλῶς οὕτω τὰ ἐν Ἅιδου. ibid. 609B: ὅτι τοῦ πεφυκότος οὕτως ὄλεθρος οὐκ ἦν. cf. Stallb. ad. l. c. sic de rep. 585A. ibid. 354B. Protag. 329A: Nec aliter res comparata est cum adverbio ὡς ἀληθῶς. Postponitur, ut apud Ciceronem adverbium vere. pro Milone 30. proposita invidia, morte, poena qui nihilo segnius remp. defendit, is vir vere putandus est. Phaedon. 63A: ἄνδρες σοφοὶ ὡς ἀληθῶς. Symp. 219B: τῷ δαιμονίῳ ὡς ἀληθῶς. Phaedon. 80E: εἰς ᾅδου ὡς ἀληθῶς, qui vere est ᾅδης. Projicitur verbo in his: Apol. 41A: τοὺς ὡς ἀληθῶς δικαστάς. Phaedon. 98E: τὰς ὡς ἀληθῶς αἰτίας. ibid. 109E: ἡ ὡς ἀληθῶς γῆ. ibid. 64B. 83B.

§. 2. Nec miram potest videri ex iis quae supra commemoravimus, adverbia saepe cum emphasi quadam a suis vocibus sejungi modo verbo modo quod dicunt subjecto modo denique aliis vocibus insertis. Euthyd. 299A: ὅ, τι μαθὼν σοφοὺς υἱεῖς οὕτως ἔφυσεν. Legg. 649E: πεπαιδευμένων ἀνθρώπων σφόδρα. Symp. 198A: ὡς πρεπόντως τοῦ νεανίσκου εἰρηκότος. Hipp. Maj. 286A: ἔστι γάρ μοι περὶ αὐτῶν παγκάλως λόγος συγκείμενος. Hipp. min. 368D: καταλογάδην πολλοὶ λόγοι καὶ παντοδαποὶ συγκείμενοι. Theaet. 154A: γελοῖα εὐχερῶς πως ἀναγκαζόμεθα λέγειν. Charm. 173E: εὖ δοκεῖς μοι ἀφορίζεσθαι. Euthyphr. 9C: ἐάνπερ εὖ δοκῇς λέγειν. Phaedr. 272B: δοκεῖ οὕτως ἢ ἄλλως πως ἀποδεκτέον λεγομένης λόγων τέχνης itane an alio modo tradita dicendi ars probanda videtur. Legg. 654B: ᾄδειν τε καὶ ὀρχεῖσθαι δυνατὸς ἂν εἴη καλῶς. Charm. 155A: τοῦτο μέν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε Κριτία, πόῤῥωθεν τὸ καλὸν ὑμῖν ὑπάρχει ἀπὸ τῆς Σόλωνος συγγενείας. Soph. 243A: ταῦτα δὲ πάντα εἰ μὲν ἀληθῶς τις ἢ μὴ τούτων εἴρηκε, χαλεπὸν καὶ πλημμελὲς οὕτω μεγάλα κλεινοῖς καὶ παλαιοῖς ἀνδράσιν ἐπιτιμᾶν. οὕτω μεγάλα ad infinitivum ἐπιτιμᾶν trahendum, quod improbat Heindorfius dicens οὕτω μεγάλα conjungendum esse cum κλεινοῖς, namque ad ἐπιτιμᾶν trahi collocationem vetare. At dubito an nemo solutae orationis scriptor unquam dixerit μεγάλα κλεινοῖς. Contra μεγάλα νοσεῖν legitur, De rep. 404A: ἅμα. Phileb. 48A: ὅταν ἅμα χαίροντες κλάωσιν. Phaedon. 61C: καὶ ἅμα λέγων ταῦτα καθῆκε τὰ σκέλη. ibid. 102D: καὶ ἅμα μειδιάσας, ἔοικα, ἔφη. ibid. 103C: καὶ ἅμα βλέψας εἰς τὸν Κέβητα εἶπεν. Protag. 335C: καὶ ἅμα ταῦτα εἰπὼν ἀνιστάμην, Charmid. 162B: καὶ ἅμα ταῦτα λέγων ἐπεγέλασε. ἄρτι νῦν par–

ticulae semper sejunctae leguntur. Polit. 291 A: ὃς ἄρτι κατάδηλος νῦν ἡμῖν γέγονεν. ibid. B: καὶ μέντοι μοι νῦν, ὦ Σώκρατες, ἄρτι δοκῶ. Men. 85 C: καὶ νῦν μέν γε — — ἄρτι.

§. 3. Adverbia ante articulum trajecta leguntur Phaedon. 99 E: ὡς ἀληθῶς τ᾽ ἀγαθὸν καὶ θέον. Phileb. 45 D: πολὺ τὸ διαφέρον ὁρῶ. Phaedon. 88 A: πλέον ἔτι τῷ λέγοντι. Similis ratio obtinet in his. Protag. 301 B: νῦν σεαυτῷ τ᾽ ἐναντία. Epin. 989 A: ἥντινα τοῦ γιγνώσκειν ἐνδεεῖς ὄντες quam ignorantes. Cratyl. 429 D: ἢ οὐ τοῦτό ἐστι τὸ ψευδῆ λέγειν, τὸ μὴ τὰ ὄντα λέγειν, neque enim significat: non dicere quae sunt, sed dicere quae non sunt. Nec rara sunt exempla adverbiorum ante praepositionem trajectorum: De rep. 589 E: πολὺ ἐπὶ δεινοτέρῳ ὀλέθρῳ. Euthyd. 14 B: πολὺ διὰ βραχυτέρων. de rep. 589 E: πολὺ ἐπὶ δεινοτέρῳ. Legg. 876 B: ὅτι περὶ σμικρότατα in quam minutissimis. Polit. 294 A: ὅτι μάλιστα διὰ βραχέων ταχὺ πάντ᾽ ἐπελθόντες πάλιν ἤλθομεν. Apol. Socr. 40 A: καὶ πάνυ ἐπὶ σμικροῖς. Gorg. 449 C: ὡς διὰ βραχυτάτων. pro: διὰ ὡς βραχυτάτων. Cratyl. 413 C: πολὺ ἐν πλείονι ἀπορίᾳ. Euthyphr. 14 B: πολύ μοι διὰ βραχυτέρων. Euthyd. 305 B: πάνυ παρὰ πολλοῖς et mox πάνυ ἐξ εἰκότος λόγου. Hipp. maj. 282 E: ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πάνυ. Legg. 928 E: ταῦτα δὲ ὄντως ἐν παγκάκων ἤθεσιν ἀνθρώκων γίγνεσθαι φιλεῖ. De rep. 391 A: οὕτως ἐπὶ δεινὰς ἁρπαγάς cf. Heindorf. ad Cratyl. pag. 101. Schaefer ad Demost. App. T. II p. 377. Sic. Phaedon. 110 A: πολὺ ἔτι ἐκ λαμπροτέρων καὶ καθαρωτέρων ἢ τούπων. ad quem locum affert Heindorfius Isocrat. Euag. pag. 201 B: οὐδὲ περὶ Κύπρου μόνον δεδιώς, ἀλλὰ πολὺ περὶ μειζόνων. Xen. Anab. III, 1, 22: ὥστε ἐξεῖναί μοι δοκεῖ ἰέναι ἐπὶ τὸν ἀγῶνα πολὺ σὺν φρονήματι μείζονι ἢ τούτοις. Cyrop. VII, 1, 21 πολὺ γὰρ ἐν ἀσφαλεστέρῳ. Simili ratione Legg. 671 D: ἢ πολεμίοις μὴ μετὰ ἀρχόντων ἀθορύβων. ubi μή ad ἀθορύβων trahendum est.

§. 4. Saepe fit, ut adverbia majore in sententia praedita pondere aut sub finem enuntiationis subjiciantur: Theaet. 157 A: ἐπεὶ καὶ τὸ ποιοῦν εἶναί τι καὶ τὸ πάσχον αὖ τι ἐπὶ ἑνὸς νοῆσαι ὥς φασιν, οὐκ εἶναι παγίως. pro: ἐπεὶ οὐκ εἶναι ὥς φασιν παγίως νοῆσαι ἐπὶ ἑνὸς τὸ ποιοῦν εἶναί κ. τ. λ. Legg. 633 E: νῦν οὖν πότερα λέγωμεν τὸν τῶν λυπῶν ἥττω κακόν, ἢ καὶ τὸν τῶν ἡδονῶν μᾶλλον. μᾶλλον conjungendum est cum voce κακόν, qua trajectione apud Platonem nihil frequentius neque cum Boeckhio corrigendum κακίω, quia desideretur comparativus. Ficinus recte vertit: utrum igitur eum, qui dolore frangitur an eum, qui voluptate superatur deteriorem vocari oportet. Legg. 662 B: ἐμοὶ γὰρ δὴ φαίνεται ταῦτα οὕτως ἀναγκαῖα, ὡς οὐδέ, ὦ φίλε Κλεινία, Κρήτη νῆσος σαφῶς. Debebat esse ὡς σαφῶς οὐδέ. Recte Cornarius: mihi enim haec ita videntur necessaria ut neque, o care Clinia, Creta ita manifesta sit insula. Legg. 659 B: οὐ γὰρ μαθητής, ἀλλὰ διδάσκαλος, ὥς γε τὸ δίκαιον, θεατῶν μᾶλλον ὁ κριτὴς καθίζει. imo potius doctor spectaculorum sedet judex. Legg. 735 A: ὅθεν δὴ τοὺς τὰς ἀρχὰς ἐν ταῖς πόλεσιν ἄρξαντας δεῖ διακρίνεσθαί τινα τρόπον ταύτῃ καὶ τοὺς σμικρᾷ παιδείᾳ βασανισθέντας ἑκάστοτε κατὰ λόγον. Sic etiam eos, qui potestates in urbibus gesturi sint et eos, qui levi disciplina probati sint hac ratione rite discerni oportet. διακρίνεσθαι ἑκάστοτε κατὰ λόγον. Legg. 625 A: ἐκ τοῦ τότε διανέμειν τὰ περὶ τὰς δίκας ὀρθῶς. Legg. 720 C: προστάξας δ᾽ αὐτῷ τὰ δόξαντα ἐξ ἐμπειρίας, ὡς ἀκριβῶς εἰδὼς καθάπερ τύραννος αὐθαδῶς. adverbium conjungendum est cum προστάξας, quod illustratur verbis καθάπερ τύραννος. Protag. 243 E: ἀλλὰ γενέσθαι μὲν χαλεπὸν ἄνδρ᾽ ἀγαθόν ἐστιν, ὦ Πιττακέ, ὡς ἀληθῶς. ὡς ἀληθῶς connectendum cum adjectivo praecedenti χαλεπόν. — aut collocentur a principio sententiae: Legg. 669 B: κριτὴν δεῖ ταῦτα τρία ἔχειν, ὅ τί ἐστι πρῶτον γιγνώσκειν, ἔπειτα ὡς ὀρθῶς,

ἔπειτ' ὡς εὖ τὸ τρίτον εἴργασται τῶν εἰκόνων ἤ τις οὖν ῥήμασί τε καὶ μέλεσι καὶ ῥυθμοῖς. —— deinde ut recte, tertium ut bene quaelibet similitudo — effecta sit — pro ἔπειτα τὸ τρίτον (id quod tertium est ὡς εὖ). Verba ὡς εὖ per hyperbaton praerepta sunt. Similis trajectio etsi in diversa re: Parm. 124D: καὶ σμίκρ' ἄττα ἔτι ἐπακοῦσαι τῶν γραμμάτων· οὐ μὴν αὐτός γε ἀλλὰ καὶ πρότερος ἀκηκοέναι τοῦ Ζήνωνος. pro: οὐ μὴν ἀλλὰ αὐτός γε καὶ πρότερος (insolita est verbi ἀλλά trajectio. Heind.) Soph. 219C: μάλιστ' ἄν που διὰ ταῦτα ξύμπαντα τὰ μέρη τέχνη τις κτητικὴ λεχθεῖσα ἂν διαγράφειεν. propter hoc omnes has partes ars quaedam possessoriae potissimum nomine appellata velut adumbratione quadam complectatur: μάλιστα λεχθεῖσα. Phaedon. 83A: οὕτω παραλαβοῦσα ἡ φιλοσοφία ἔχουσαν αὐτῶν τὴν ψυχήν. Legg. 923B: τὸ ἑνὸς ἑκάστου κατατιθεὶς ἐν μοίραις ἐλάττοσι δικαίως. Unius cujusque rem jure minoris faciens. Mox sequitur ibid: ἐπιμελεῖσθαι καὶ τούτων, ὅπως ἂν μετάσχωσι τῆς αὐτῆς ἀποικίας ἐμμελῶς. his quoque rite prospiciunto ut in coloniae partem veniant.

§. 5. In his quae attulimus exemplis adverbia cum emphasi quadam aut prorepta leguntur aut sub finem orationis subjuncta, qnae eadem causa obtinet in negationibus. Legg. 942A: μὴ στρατηγῶν ἀφέντων. Phaedon. 77E: μᾶλλον δὲ μὴ ὡς ἡμῶν δεδιότων, ubi praecedit: ὡς δεδιότων. propter oppositionem trajecta est negatio. Legg. 882B: μὴ τῶν ἀρχόντων κελευόντων unde sexcenties attico more οὐδ' ἐξ ἑνός. Sic. Legg. 925E: μή τινα ἐθέλων πείθεσθαι. De rep. 338B: ὅτι δὲ οὔ με φῇς χάριν ἐκτίνειν, ψεύδει. ibid. 591D: καὶ τὸν ὄγκον τοῦ πλήθους οὐκ ἐκπληττόμενος ὑπὸ τοῦ τῶν πολλῶν μακαρίσμου ἄπειρον αὐξήσει. Negatio non est connectenda cum participio sed trahenda potius ad vocem ἄπειρον: οὐκ ἄπειρον αὐξήσει. Parm. 132D: τὸ ὅμοιον μὴ ὁμοίῳ εἶναι ὅμοιον. Legg. 829D: τὰ τῶν τοιούτων ᾀδέσθων ποιήματα, ἐὰν μὴ καὶ μουσικὰ πεφύκῃ. pro: ἐὰν καὶ μὴ μουσικὰ πεφύκῃ. etiamsi. Protag. 345E: τοὔνεκα οὔποτε ἐγὼ τὸ μὴ γενέσθαι δυνατὸν διζήμενος. Legg. 671D: ὧν δὴ χωρὶς μέθῃ διαμάχεσθαι δεινότερον ἢ πολεμίοις μὴ μετὰ ἀρχόντων ἀθορύβων. pro: μετὰ ἀρχόντων μὴ ἀθορύβων, quam sine ducibus sobriis Ficin. Ut Xenoph. Mem. III, 9, 6 μὴ ἃ οἶδε δοξάζων. pro ἃ μὴ οἶδε. Plat. Gorg. 457A: οἱ μὴ χρώμενοι, οἶμαι, ὀρθῶς. statim subjungitur: τὸν οὖν οὐκ ὀρθῶς χρώμενον. ibid. 461B: ἐὰν μὴ ἔλθῃ ταῦτα εἰδώς. pro: ἐὰν ταῦτα μὴ εἰδὼς ἔλθῃ. Crit. 478: πειθόμενοι μὴ τῇ τῶν ἐπαϊόντων δόξῃ. pro: πειθόμενοι τῇ τῶν μὴ ἐπαϊόντων δόξῃ. Phileb. 16D: μέχρι περ ἂν τὸ κατ' ἀρχὰς ἓν μὴ ὅτι ἓν καὶ πολλὰ καὶ ἄπειρά ἐστι μόνον ἴδῃ τις. (Aliud exemplum negantis particulae tanto intervallo a μόνον divulso non legi. Stallb.) Polit. 289B: παραλείπομεν δὲ εἴ τι μὴ, μέγα λέληθεν εἴς τι τούτων δυνατὸν ἁρμόττειν, οἷον ἡ τοῦ νομίσματος ἰδέα. praetermittimus vero, si quid nos fugit, quod in magnum aliquod illorum generum non potest apte referri.

Schulnachrichten.

1851—1852.

Allgemeine Lehrverfassung.

A. Sprachen und Wissenschaften.

PRIMA.

Ordinarius: Oberlehrer Braun.

a. Sprachen.

1. Lateinische Sprache. 8 St. w. Horat. Od. l. III. und IV. Erklärung in lateinischer Sprache. Die meisten Oden wurden auswendig gelernt. Horazische Metrik. 2 St. Der Direktor. Tacit. German. und Agricola. — Cic. de Orat. l. II. 3 St. Grammatik nach Zumpt; Stilistik nach Nägelsbach. Extemporalien, frei gewählt, zum Theil nach Forbiger. Pensa aus neuern Latinisten, aus Cic. und Livius. Censur der lat. Aufsätze. Controle der Privatlectüre (Liv. und Cic.) 3. St. Der Ordinarius.
2. Griechische Sprache. 6. St. w. Herod. l. I. bis C. 95. Plato Charmides, Sophocl. Antigone mit den nöthigen Einleitungen. Privatim: Herod. l. I. von C. 95. zum Theil schriftlich; Plato Crito und Sophocl. Electra bis V. 500 schriftlich. Wiederholung der Grammatik nach Buttmann, und schriftliche Uebungen. 4. St. Der Direktor. Hom. Ilias I—X. 2. St. Oberlehrer Dr. Wesener.
3. Hebräische Sprache. 2 St. w. Die Etymologie speciell und das Wichtigste aus der Syntax, nach Gesenius. Gelesen und erklärt:

WIADOMOSCI SZKÓLNE.

1851—1852.

ROZKŁAD NAUK.

A. Języki i umiejętności.

KLASA I.

Ordynaryusz: p. Braun.

a. *Języki.*

1. Język łaciński. 8 godz. na tydzień. Horat. Od. lib. III. i IV. Rozbiór odbywał się po łacinie. Wszystkich prawie ód uczono się na pamięć. Metryka Horacyusza. 2 god. Dyrektor. Tacit. German. i Agricola. — Cic. de Orat. lib. II. 3 godz. Gram. podług Zumpta; Stylistika podług Naegelsbacha; Extemporalia dowolne, po części z Forbigera. Pensa z nowszych łacinników, z Cycerona i Liwiusza. Przegląd wypracowań łacińskich. Kontrola prywatnej lektury (Liv. i Cic.) 3 godz. Ordynaryusz.
2. Język grecki. 6 godz. n. tyd. Herod. lib. I. do rozdz. 95. Plato Charmides, Sophocl. Antigonę z potrzebném wstępném objaśnieniem. Prywatnie: Herod. lib. I. od rozdz. 95. po części piśmiennie; Plato Crito i Sophocl. Electrą aż do w. 500. piśmiennie. Powtórzenie Gramatyki podług Buttmana i piśmienne ćwiczenia. 4 godz. Dyrektor. Hom. Ilias lib. I.—X. 2 god. p. Dr. Wesener.
3. Język hebrajski. 2 godz. n. tyd. Etymologia szczegółowo i co najważniéjszego ze składni, podług Giezeniusza. Czytano i ob-

2 Sam. I—X. und Psalm I—X. Privatim jeden Monat ein Kapitel aus dem Buche Exodus. Alle 14 Tage eine schriftliche Arbeit, bestehend in der Uebers. und Erklär. einiger Verse aus den Büchern Mosis. Religionslehrer Lic. Knast.

4. Deutsche Sprache. 3 St. Literatur-Geschichte nach Hüppe VI. Zeitraum §. 64—84. — Logik, in Verbindung mit dem deutschen Unterricht. Gymnasiallehrer Lilienthal.

5. Polnische Sprache. 2 St. w. Geschichte der Literatur vom 10. bis Ende des 16. Jahrhunderts. Die wichtigsten Schriften von Joh. Kochanowski wurden gelesen und erläutert. Censur der freien Arbeiten. Gymnasiallehrer Węclewski.

6. Französische Sprache. 2 St. w. Athalie, par Racine. Casuslehre nach Müller. Uebungen im Sprechen und Schreiben. Exercitia. Oberlehrer Dr. Seemann.

b. Wissenschaften.

1. Religionslehre. 2 St. w. a) für die katholischen Schüler: Sittenlehre: Pflichten gegen uns selbst, gegen unsere Nächsten und die Pflichten besonderer Stände. Handbuch: Martin. Aus der h. Schrift wurde im Grundtext gelesen und erklärt: Die Leidensgeschichte, nach dem Berichte der 4 Evangelisten. R. L. Lic. Knast.

Anm. Die katholische Religionslehre wurde den Schülern deutscher Abkunft in deutscher, denen polnischer Abstammung in polnischer Sprache, in gesonderten Abtheilungen, vorgetragen.

b) für die evangelischen Schüler: Nach dem Lehrbuche von Petri wurde durchgenommen: Von der h. Schrift §. 30—79. In der Ursprache wurde gelesen Brief Pauli an die Galater und erklärt. — Geschichte der christlichen Kirche bis zum Schlusse des 8. Jahrhunderts. Pfarrer Leyde.

2. Mathematik. 4. St. w. Ebene Trigonometrie. Stereometrie. Quadratische Gleichungen mit mehreren Unbekannten. Höhere arithmetische Reihen. Binomischer Lehrsatz. Bis Ostern Oberlehrer Dr. Funk. Nach Ostern: Uebersichtliche Repetitionen der elementaren Mathematik. Arithmetische und geometrische Uebungen. Die Lehre von der Kugel. Oberlehrer Dr. Luke.

jaśniano: 2. Sam. I.—X. i Psalm I.—X. Prywatnie co miesiąc jeden Rozdział z Księgi Exodus. Co dwa tygodnie piśmienne ćwiczenia, w których tłumaczono i objaśniano kilka wierszy z ksiąg Mojżesza. Ks. Lic. Knast.

4. Język niemiecki. 3 godz. Historya Literatury podług Hüppego, VI. epoka §.64—84. — Logika w połączeniu z nauką języka niemieckiego. p. Lilienthal.

5. Język polski. 2 godz. Historya Literatury od 10 do końca 16go wieku. Większą część pism Jana Kochanowskiego czytano i rozbierano. Wypracowania. p. Węclewski.

6. Język francuzki. 2 godz. Athalie par Racine. Nauka o spadkach podług Müllera. Ćwiczenia w mówieniu i pisaniu. Exercitia. p. Dr. Seemann.

b. *Umiejętności.*

1. Nauka religii. 2 godz. a) dla uczni katolików: Z nauki moralnéj o obowiązkach względem siebie samych i bliźnich i o obowiązkach pojedyńczych stanów, podług Martyna. Z pisma świętego czytano w oryginale i objaśniano: O męce Chrystusa Pana według opisu cztérech Ewangielistów. Ks. Lic. Knast.

Uwaga. Naukę religii katolickiéj wykładano uczniom pochodzenia niemieckiego po niemiecku, zaś uczniom pochodzenia polskiego po polsku w osobnych oddziałach.

b) Dla uczni ewangielików: Podług Petrego przechodzono: O piśmie ś. §. 30—79. W oryginale czytano i objaśniano list Pawła do Galatow. Historya kościoła chrześciańskiego aż do końca 8go wieku. Pastor Leyde.

2. Matematyka. 4 godz. n. tyd. Płaskokreślna Trygonometrya. Stereometrya. Równania drugiego stopnia z kilku nieznanemi ilościami. Wyższe rzędy arytmetyczne. Twierdzenie binomiczne. Do Wielkiej Nocy p. Dr. Funk. Po Wielkiej Nocy: Systematyczne powtórzenie matematyki elementarnej. Ćwiczenia arytmetyczne i geometryczne. Nauka o kuli. p. Dr. Luke.

3. Physik. 2 St. w. Optik. Mechanik. Electricität. Magnetismus. Bis Ostern Oberlehrer Dr. Funck; nach Ostern O.-L. Dr. Luke.
4. Geschichte und Geographie. 3 St. w. Geschichte des Mittelalters. Vaterländische Geschichte. Wiederholung der frühern geschichtlichen und geographischen Lehrkurse. Oberlehrer Dr. Seemann.

3. Fizyka. 2 godz. Optyka, mechanika, o elektryczności i magnetyzmie. Do WNocy p. Dr. Funk; po WNocy p. Dr. Luke.
4. Historya i Geografia. 3 godz. Historya wieków średnich. Historya krajowa. Powtórzenie dawniejszych pensów historycznych i geograficznych. p. Dr. Seemann.

SECUNDA.

Ordinarius: Oberlehrer Dr. Wesener.

a. Sprachen.

1. Lateinische Sprache. 7 St. w. Virgil. Aen. l. I. II. Erklärung größtentheils lateinisch. Einiges memorirt. 2 St. Der Direktor. Grammatik, nach Zumpt: Die Syntax der Casus, Modi und Tempora. Sprachliche Gedächtnißübungen: Cic. pro Archia und Liv. prooemium. Schriftliche und mündliche Uebersetzungen aus Dronke. Aufsätze. — Cic. orat. pro lege Manilia, pro Ligario, pro Dejotaro. Liv. l. X. Privatim 2 Reden gegen Catilina. 2 St. Der Ordinarius.
2. Griechische Sprache. 5 St. w. Hom. Odyss. l. XIII—XVI. Die Formenlehre des homerischen Dialects. — Xen. Cyrop. l. VI. VII. VIII. 1—3. Privatim: Anabasis. — Grammatik, nach Buttmann: Wiederholung der Formenlehre, Hauptregeln der Syntax. Schriftliche Uebers. ins Griechische. Der Ordinarius.
3. Hebräische Sprache. 2 St. w. Die Etymologie im Allgemeinen, nach Gesenius, mit schriftlichen Uebungen im Conjugiren. Uebersetzt wurde: Genes. XL—XLIV. R. L. Lic. Knast.
4. Deutsche Sprache. 3 St. w. Anleitung zur Anfertigung von Dispositionen. Erklärungen der Hauptgattungen der Poesie, und der Figuren und Tropen an Beispielen. Lesung und Erklärung Schillerscher Dichtungen. Aufsätze. Der Ordinarius.
5. Polnische Sprache. 2 St. w. Die Lehre von den Casus und Modi. Die Satzbildung. Poetik, nach Cegielski. Lectüre von Niemcewicz: Dzieje Panowania Zygmunta III. Freie Vorträge. Censur der freien Arbeiten. Gymnasiallehrer Węclewski. Die deutsche Ab-

KLASA II.

Ordynaryusz: p. Dr. Wesener.

a. Języki.

1. Język łaciński. 7 godz. Virgil. Aen. lib. I. II. Objaśniano po łacinie. Cwiczenia pamięciowe. 2 godz. Dyrektor. Gramat. podług Zumpta: O spadkach, trybach i czasach. Na pamięć: Cic. pro Archia i Liv. prooemium. Tłumaczenie piśmienne i ustne z Dronkiego. Wypracowania — Cic. orat. pro lege Manilia, pro Ligario, pro Dejotaro. Liv. lib. X. Prywatnie: 2 Mowy przeciw Katylinie. 2 god. Ordynaryusz.
2. Język grecki. 5 godz. Hom. Odyss. lib. XIII.—XVI. Niektórych miejsc na pamięć się uczono. Etymologia homerycznego dyalektu. — Xen. Cyrop. lib. VI. VII. VIII. 1—3. Prywatnie: Anabasis. — Gramat. podług Buttmana; Powtórzenie Etymologii, główniejsze prawidła składni. Piśmienne tłumaczenie na język grecki. — Ordynaryusz.
3. Język hebrajski. 2 godz. Etymologia w ogóle, podług Giezeniusza, z piśmiennem ćwiczeniem się w czasowaniu. Tłumaczono Genes. XL.—XLIV. Ks. Lic. Knast.
4. Język niemiecki. 3 godz. Ćwiczenia w robieniu dyspozycyi. Rozbiór i objaśnienie głównych rodzai Poezyi i przenośni przez przykłady. Wykład i czytanie poematów Szyllera. Ćwiczenia. Ordynaryusz.
5. Język polski. 2 godz. Nauka o spadkach i trybach. O zdaniach. — Nauka poezyi podług Cegielskiego. Czytano Niemcewicza. Dzieje Panowania Zygmunta III. Wykłady i rozprawy wolne. Ćwiczenia. p. Węclewski.

theilung 1 St. w. Die Etymologie; bis Ostern. Der Direktor. Nach Ostern: Gymnasiallehrer Węclewski.

6. Französische Sprache. 2 St. Charles XII l. V. Grammatik, nach Müller. Exercitien bis Ostern. Oberlehrer Dr. Funck. Nach Ostern: Der Direktor.

b. Wissenschaften.

1. Religionslehre. Combinirt mit Prima.
2. Mathematik. 4 St. w. In II. a.. Nach Koppe: Arithmetik bis zum 8. Abschnitt. Geometrie. Wiederholung und Erweiterung der Abschnitte 1—14. Geometrische Analysis. Oberlehrer Dr. Luke.

   In II. b.: Kreislehre. Aehnlichkeit der Figuren. Kreisrechnung. Gleichungen zweiten Grades mit einer Unbekannten. Logarithmen. Progressionen. Bis Ostern Oberlehrer Dr. Funck. Nach Ostern in der combinirten Secunda: Trigonometrie. Oberlehrer Dr. Luke.
3. Physik. 1 St. Statik. Wärmelehre. Hydrostatik und Aërostatik. Bis Ostern: Oberlehrer Dr. Funck. Nach Ostern: Oberlehrer Dr. Luke.
4. Geschichte und Geographie. 3 St. w. Geschichte des Alterthums, nach Pütz. Vergleichende Geographie der Staaten des Alterthums und der neuern Zeit. Der Ordinarius.

TERTIA.

Ordinarius: Oberlehrer Dr. Seemann.

a. Sprachen.

1. Lateinische Sprache. Caes. b. gall. I. II. b. Civil. II. der Anfang. Privatim Corn. Nepos. Memoriren mehrerer Reden des I. Buches de b. gall. 3 St. Der Ordinarius.

   In III. a. Ovid. Metarmorph. lib. III. VII. VIII. nach Nadermann. Tristium lib. I. Metrische Uebungen. Philemon und Baucis memorirt. Grammatik nach Meiring: Wiederholungen aus der Etymologie. Syntaxis casuum, modorum und temporum. Exercitia und Extemporalia. Mündliche Uebungen nach Spieß. 5 St. Der Ordinarius.

   In III. b. Ovid. Metamorph. I. 163 bis zu Ende. Lib. II. bis V. 195. Einzelnes me-

Oddział niemiecki: Etymologia. Do W. Nocy: Dyrektór; po WNocy p. Węclewski.

6. Język francuzki. 2 godz. Charles XII. l. V. Gramat. podług Müllera. Do WNocy p. Dr. Funk; po WNocy Dyrektór.

b. *Umiejętności.*

1. Nauka religii. Razem z Klasą I.
2. Matematyka. 4 godz. W II. a. Podług Koppego: Arytmetyka do 8go rozdziału; Geometrya: Powtórzenie i rozszérzenie rozdziałow 1—14. Nauka rozbioru geometrycznego. p. Dr. Luke.

   W II. b. Nauka o kole. Podobieństwo figur. Wymiar koła. Równania drugiego stopnia z jedną nicznajomą ilością. Logarytmy. Progressye. Do WNocy p. Dr. Funk. Po WNocy w połączonéj Sekundzie: Trygonometrya. p. Dr. Luke.
3. Fizyka. 1 godz. Statyka. O cieple. Hydrostatyka i Aerostatika. Do WNocy p. Dr. Funk; po WNocy p. Dr. Luke.
4. Historya i Geografia. 3 godz. Historya starożytna, podług Pütza. Geografia porównywająca państwa starożytne i nowoczesne. Ordynaryusz.

KLASA III.

Ordynaryusz: p. Dr. Seemann.

a. *Języki.*

1. Język łaciński. Caes. b. gall. I. II. b. Civil. II. początek. Prywatnie: Corn. Nep. Kilka mów: z I książki de bell. gall. uczono się na pamięć. 3 godz. Ordynaryusz.

   W III. a. Ovid. Metamorph. lib. III. VII. VIII. podług Nadermanna. Tristium lib. I. Ćwiczenia metryczne. Philemon i Baucis na pamięć. Gramat. podług Meyringa. Powtórzenie z Etymologii. O spadkach, trybach i czasach. Exercitia i Extemporalia. Ćwiczenia ustne podług Spiesa. 5 godz. Ordynaryusz.

   W III. b. Ovid. Metamorph. I. 163. aż do końca, lib. II. do V. 195. Niektóre ka-

morirt. Grammatik nach Meiring: Syntax. Casuum und Wiederholung der Etymologie. Wöchentliche Pensa. In einer Stunde wurde cursorisch aus dem Uebungsbuche von Spieß übersetzt. 5 St. Oberlehrer Braun.

2. Griechische Sprache. 5 St. w. Lectüre in Jacobs Naturgeschichte und III. Abschnitt der Länder- und Völkerkunde. Xenoph. Anabas. l. II. c. 1. 2. 3. Hom. odyss. 1—300. Einführung in den homerischen Dialect. 100 Verse memorirt. Wiederholung des vorigen Cursus. Verba in μι und die unregelmäßigen, nach Buttmann. Exercitia und Extemporalia. Der Ordinarius.

3. Deutsche Sprache. 2 St. w. III. a. Ausführliche Anleitung zum Briefschreiben. Aufsätze. Declamiren. Gymnasiallehrer Lilienthal. In III. b. Lehre von den Redetheilen, insbesondere das Hauptwort und Zeitwort nach Gözinger. Declamir-Uebungen. Alle 3 Wochen ein Aufsatz. Oberlehrer Braun.

4. Polnische Sprache. 2 St. w. Lehre vom Briefschreiben. Verbum. Orthographie. Interpunction. Anfang der Syntax. Declamationen. Lesen ausgewählter Autoren. Pensa. Deutsche Abtheilung. 1 St. w. mit Quarta combinirt. Etymologie. Pensa und Uebersetzen in Poplinski's Wybór. Gymnasiallehrer Węclewski.

5. Französische Sprache. 2 St. w. Das regelmäßige und unregelmäßige Verbum, nach dem ersten Cursus von Ahn. Uebersetzung der französischen Erzählungen in demselben Lehrbuch. Exercitien und Extemporalien. Der Ordinarius.

b. Wissenschaften.

1. Religionslehre. 2 St. w. a) für die katholischen Schüler: Aus der Glaubenslehre von den h. Sakramenten und den letzten Dingen des Menschen. Aus der Sittenlehre: von den Pflichten gegen Gott, nach Ontrup. Erklärung des Kirchenjahres. R. L. Lic. Knast.

b) für die evangelischen Schüler: Nach der lutherischen Uebersetzung wurde gelesen und erklärt: Das Evangelium St. Marci. Das dritte Hauptstück des Katechismus Lutheri: „vom Gebet des Herrn" wurde erläutert. Der ganze lutherische Katechismus repetitorisch gelernt. Wöchentlich wurde die Predigt wiederholt.

wałki na pamięć. Gramat. podług Meyringa. O spadkach i powtórzenie Etymologii. Ćwiczenia tygodniowe. W jednéj godzinie tłumaczono, ustnie z książki Spiesa. 5 godz. p. Braun.

2. Język grecki. 5 godz. Jacobs historya naturalna i III. rozdział o krajach i narodach. Xenoph. Anabas. l. II. c. 1. 2. 3. Homer. Odyss. I. 1—500. Wstęp do dyalektu homerycznego. 100 wierszy na pamięć. Powtórzenie dawniéjszego Kursu. Słowa na μι i nieregularne, podług Buttmana. Exercitia i Extemporalia. Ordynaryusz.

3. Język niemiecki. 2 godz. III. a. Nauka pisania listów. Ćwiczenia. Deklamacye. p. Lilienthal. III. b. Nauka o częściach mowy, osobliwie o rzeczowniku i słowie podług Gözingera. Deklamacye. Co 3 tygodnie wypracowanie. p. Braun.

4. Język polski. 2 godz. Nauka pisania listów. Słowo. Ortografia, o znakach pisarskich. Początek składni. Deklamacye. Czytanie co wybrańszych pisarzy. Ćwiczenia. Oddział niemiecki. 1 godz. z kl. IV. razem. Etymologia. Ćwiczenia i tłumaczenie z Poplińskiego Wyboru. p. Węclewski.

5. Język francuzki. 2 godz. Słowo regularne i nieregularne, podług I. kursu Ahna. Tłumaczennie powieści francuzkich z téj saméj książki. Exercitia i Extemporalia. Ordynaryusz.

b. *Umiejętności.*

1. Nauka religii. 2 godz. b) dla uczni katolików. Z nauki Wiary o sakramentach ś. i ostatnich rzeczach człowieka. Z nauki moralnéj: o obowiązkach względem Boga podług Ontrupa. Znaczenie roku kościelnego. Ks. Lic. Knast.

b) Dla uczni ewangielików: Według tłumaczenia Lutra czytano i rozebrano: Ewangielią ś. Marka. Trzeci rozdział katechizmu Lutra: „o modlitwie Pańskiéj" objaśniano. Cały katechizm luterski powtarzano. Co tydzień powtarzano kazanie. 50

50 Liederverse sind auswendig gelernt. Pfarrer Leyde.

2. Mathematik. In III. a. Arithmetik, nach Koppe Abschnitt 1—6. Oberlehrer Dr. Luke. In III. b. Addiren, Subtrah., Multipl. Dividiren mit Monomen und Aggregat-Größen. Potenzen. Ausziehung der Quadrat-, Cubik- und Biquadratwurzeln. Das 1. Buch von Euclid bis zur Lehre von den Parallellinien; bis Ostern: Oberlehrer Dr. Funck. Nach Ostern in der combinirten Klasse Geometrie nach Koppe Abschnitt 1—10. Oberlehrer Dr. Luke.

3. Physik in III. a. 2 St. w. Die Hauptlehren der Physik, erläutert durch Erscheinungen des gewöhnlichen Lebens. O.-L. Dr. Luke. Naturgeschichte in III. b. 2 St. w. Amphibien, Fische, Insecten. Das natürliche Pflanzensystem. Anthropologie. Handbuch: Burmeister. Gymnasiallehrer Euchholz.

4. Geschichte und Geographie. 3 St. w. Deutsche Geschichte bis zum Tode Friedrich des Großen. Vaterlandskunde. Geographie von Afrika und Amerika. Der Ordinarius.

zwrotek pieśniowych na pamięć się nauczono. Pastor Leyde.

2. Matematyka. W III. a. Arytmetyka podług Koppego. Rozdział 1—6. p. Dr. Luke. W III. b. Dodawanie, Odciąganie, Mnożenie, Dzielenie z pojedyńczemi i złożonemi ilościami. Potęgowanie i wyciąganie pierwiastków. Pierwsza księga Euklida aż do nauki o liniach równoległych. Do WNocy p. Dr. Funk. Po WNocy w połączonych klasach Geometrya podług Koppego. Rozdz. 1—10. p. Dr. Luke.

3. Fizyka. W III. a. 2 godz. Główne prawidła fizyki, objaśniane zjawiskami codziennego życia p. Dr. Luke. Historya naturalna w III. b. 2 godz. Płazy, Ryby, Owady, Naturalny system roślin. Antropologia podług Burmeistra. p. Euchholz.

4. Historya i Geografia. 3 godz. Historya niemiecka aż do śmierci Fryderyka Wielkiego. Historya krajowa. Geografia Afryki i Ameryki. Ordynaryusz.

QUARTA.

Ordinarius: Gymnasiallehrer Euchholz.

a. Sprachen.

1. Lateinische Sprache. 8 St. Lectüre des Cornel. Nepos: Pelopidas (auswendig gelernt,) Agesilaus, Eumenes, Phocion, Timoleon, de Regibus, Hamilcar, Hannibal. Grammatik, nach Meiring: Die unregelmäßigen Verba. Die Casus-Lehre. Die Beispiele aus Spieß Uebungsbuch theils schriftlich theils mündlich übersetzt. 7 St. Der Ordinarius. Grammatische Wiederholungen. 1 St. Der Direktor; nach Ostern. Der Ordinarius.

2. Griechische Sprache. 4. St. w. Etymologie bis zu den Verb. in μι; schriftliche Einübung der Formen. Die entsprechenden Beispiele aus dem Handbuche von Jacobs übersetzt. Oberlehrer Braun.

3. Deutsche Sprache. 2 St. w. Orthographie, Interpunction, die Lehre von Präpositionen. Declamiren. Alle 14 Tage eine schriftliche Arbeit. Der Ordinarius.

4. Polnische Sprache. 2 St. w. Syntax nach

KLASA IV.

Ordynaryusz: p. Euchholz.

a. Języki.

1. Język łaciński. 8 godz. Cornel. Nepos. Pelopidas (na pamięć) Agesilaus, Eumenes, Phocion, Timoleon, de Regibus, Hamilcar, Hannibal. Gramat. podług Meyringa: Słowa nieregularne, Nauka o spadkach. Przykłady ze Spiesa po części piśmiennie, po części ustnie tłumaczono. 7 godz. Ordynaryusz. Powtórzenia gramatyczne. 1 godz. Dyrektór; po WNocy; Ordynaryusz.

2. Język grecki. 4 godz. Etymologia aż do słów na μι; piśmienne ćwiczenie się w formach. Tłumaczono odpowiednie kawałki z Jakobsa. p. Braun.

3. Język niemiecki. 2 godz. Ortografia, O znakach pisarskich, O przyimkach. Co 2 tygodnie ćwiczenia. Ordynaryusz.

4. Język polski. 2 godz. Składnia podług

Szóstakowski. Briefe und Beschreibungen. Alle 14 Tage ein Pensum. Declamir-Uebungen. Lehrer Długosz. Die deutsche Abtheilung combinirt mit Tertia. Gymnasiallehrer Węclewski.

5. Französische Sprache. 2 St. w. Lectüre des Uebungsbuchs von Ahn 30—149. Oberlehrer Braun.

b. Wissenschaften.

1. Religionslehre. Combinirt mit Tertia.
2. Mathematik. 3 St. w. Decimalbrüche. Einfache und zusammengesetzte Regeldetri, nach Diesterweg und Heuser Bd. I. und II. Linien, Winkel. Oberlehrer Dr. Luke.
3. Naturgeschichte. 2 St. w. Mineralien. Die wirbellosen Thiere. Von den Wirbelthieren: Fische. Linné'sches System der Pflanzen. Handbuch: Burmeister. Der Ordinarius.
4. Geschichte und Geographie. 2 St. w. Geschichte und Geographie des alten Griechenlands. Geographie der europäischen Staaten. Oberlehrer Dr. Wesener.

QUINTA.

Ordinarius: Gymnasiallehrer Lilienthal.

a. Sprachen.

1. Lateinische Sprache. 8 St. w. Grammatik, nach Meiring C. 1—34 und 67—70. Hottenrott Uebungsbuch §. 1—25; 47—60, 66 und 68. Jacobs Lesebuch I. A. 40—194. B. 67—130; 30 Fabeln übersetzt und 10 auswendig gelernt. Exercitia. Der Ordinarius.
2. Deutsche Sprache. 3 St. w. Lehre vom einfachen und erweiterten Satz. Satzzeichen. Uebungen im Rechtschreiben. Declamiren. Lesen im Lesebuch von Schweminski. Der Ordinarius.
3. Polnische Sprache. 2 St. w. Grammatik bis zum unregelmäß. Zeitwort, nach Szóstakowski. Orthographische Uebungen. Kleine Aufsätze. Lese- und Declamir-Uebungen aus Wybór von Popliński. Die deutsche Abtheilung wurde in 1 St. w. im mündlichen und schriftlichen Uebersetzen und in den Declinationen geübt, nach Popliński's Elementarbuch. Lehrer Długosz.

Szóstakowskiego. Listy i Opisy. Co 2 tygodnie Ćwiczenie. Deklamacye. p. Długosz. Oddział niemiecki razem z kl. III. p. Węclewski.

5. Język francuzki. 2 godz. z Ahna czytano §. 30—149. p. Braun.

b. *Umiejętności.*

1. Nauka religii. Razem z kl. III.
2. Matematyka. 3 godz. Ułamki dziesiętne. Reguła trzech pojedyńcza i złożona podług Diesterwega i Heusera. tom I. i II. Linie. Kąty. p. Dr. Luke.
3. Historya naturalna. 2 godz. Kopaliny. Zwierzęta bez kości pacierzowéj: Ryby. System roślin Linneusza, podług Burmeistra. Ordynaryusz.
4. Historya i Geografia. 2 godz. Historya i Geografia starożytnéj Grecyi. Geografia państw europejskich. p. Dr. Wesener.

KLASA V.

Ordynaryusz: p. Lilienthal.

a. *Języki.*

1. Język łaciński. 8 godz. Gramat. podług Meyringa. c. 1—34. i 67—70. Hottenrot §. 1—23.; 47—60.; 66 i 68. Jakobs I. A. 40—194. B. 67—130.; 30 bajek przetłumaczono i 10 na pamięć. Exercitia. Ordynaryusz.
2. Język niemiecki. 3 godz. Nauka o zdaniu gołém i rozszérzoném. Ortografia. Deklamacye. Czytano Szwemińskiego Wypisy. Ordynaryusz.
3. Język polski. 2 godz. Gramat. aż do słów nieregularnych podług Szóstakowskiego. Ćwiczenia ortograficzne. Małe wypracowania. Czytanie i Deklamacye z Wyboru Poplińskiego.
Oddział niemiecki w 1 godz. ćwiczył się w ustnem i piśmiennem tłumaczeniu i deklinowaniu podług Poplińskiego »Elementarbuch«. p. Długosz.

4. Französische Sprache. 2 St. w. 1. Curs. von Ahn 1—70 bis Ostern: Oberlehrer Dr. Funck; nach Ostern: G.-L. Węclewski.

b. Wissenschaften.

1. Religionslehre. 2 St. w. a) für die katholischen Schüler: Die biblische Geschichte des neuen Bundes, nach Mathias. R. L. Lic. Knast. b) für die evangelischen Schüler. Nach dem Lehrbuche von Preuß durchgenommen und erläutert 60 biblische Geschichten des A. T. von der Schöpfung der Welt bis zum Tode Salomo's. Passende Bibelsprüche und Liederverse, und das 3. Hauptstück des lutherischen Katechismus wurde gelernt. Wöchentlich wurde die Predigt wiederholt. Pfarrer Leyde.
2. Rechnen. 3 St. w. Gewöhnliche Brüche. Einfache Regeldetri. Diesterweg und Heuser 1. Theil. Kopfrechnen wie in Sexta. Geometrische Vorübungen. Oberlehrer Dr. Luke.
3. Naturgeschichte. 2 St. w. 2. Cursus von Lüben. Gymnasiallehrer Buchholz.
4. Geschichte und Geographie. 3 St. w. Erzählungen aus dem Anfange der neuen Zeit, biographisch. Allgemeine Länderkunde. Deutschland speziell. Der Ordinarius.

SEXTA.

Ordinarius: Gymnasiallehrer Węclewski.

a. Sprachen.

1. Lateinische Sprache. 7 St. w. Grammatik, nach Meiring: regelmäßige Formlehre, incl. Deponentia. Uebersetzen aus Schönborn mit Auswahl bis pag. 58. Exercitien und Extemporalien. Der Ordinarius.
2. Deutsche Sprache. 4 St. w. Formenlehre nach Schweminski verbunden mit schriftlichen grammatischen Uebungen. Lesen. Orthographische Uebungen. Declamiren. Der Ordinarius.
3. Polnische Sprache. 2 St. w. Lesen. Regelmäßige Declination und Conjugation. Declamiren. Wöchentliche schriftliche Uebungen. Handbuch: Szóstakowski und Wybór von Popliński. Lehrer Długosz.

4. Język francuzki. 2 godz. Ahn I. kurs. 1—70. Do WNocy p. Dr. Funk; po WNocy p. Węclewski.

b. *Umiejętności.*

1. Nauka religii. 2 godz. a) dla uczni katolików: historya ś. nowego zakonu podług Mathiasa. Ks. Lic. Knast.
   b) Dla uczni ewangelików: Podług Preussa objaśniono 60 biblijnych powieści starego zakonu od stworzenia świata począwszy, aż do śmierci Salomona. Na pamięć stósowne wyjątki z pisma ś. pieśni i trzeci rozdział katechizmu luterskiego. Co tydzień powtarzano kazanie. Pastór Leyde.
2. Rachunki. 3 godz. Ułamki zwyczajne. Reguła trzech. Podług Diesterwega i Heusera I. część. Rachunki pamięciowe jak w kl. VI. Wstępne ćwiczenia geometryczne. p. Dr. Luke.
3. Historya naturalna. 2 godz. podług Lübena II. kurs. p. Buchholz.
4. Historya i Geografia. 3 godz. Biograficzne powieści z początku czasów nowszych. Ogólny rys krajów. Niemce szczegółowo. Ordynaryusz.

KLASA VI.

Ordynaryusz: p. Węclewski.

a. *Języki.*

1. Język łaciński. 7 godz. Gramat. podług Meyringa: Etymologia regularna z Deponencyami. Tłumaczono z Schönborna do pag. 58. z wyborem. Exercitia i Extemporalia. Ordynaryusz.
2. Język niemiecki. 4 godz. Etymologia podług Szwemińskiego, w połączeniu z piśmiennemi ćwiczeniami gramatycznemi. Czytanie, Ortografia, Deklamacye. Ordynaryusz.
3. Język polski. 2 godz. Czytanie. Regularne Deklinacye i Konjugacye, Deklamacye. Ćwiczenia tygodniowe. Podług Szóstakowskiego i Wyboru Poplińskiego. p. Długosz.

b. Wissenschaften.

1. Religionslehre. Combinirt mit Quinta.
2. Rechnen. 4 St. n. O. 3 St. w. Die 4 Species mit ganzen unbenannten und benannten Zahlen, nach Diesterweg und Heuser 1. Heft. Kopfrechnen. Oberlehrer Dr. Luke.
3. Naturgeschichte. 2 St. w. 1. Curs. von Lüben. Gymnasiallehrer Euchholz.
4. Geschichte und Geographie. 3 St. w. Alte Geschichte bis Cyrus, nach Welter. 1 St. w. Lehrer Długosz.

Kurze Uebersicht der 5 Welttheile. 2 St. Der Ordinarius.

b. *Umiejętności.*

1. Nauka religii. Razem z kl. V.
2. Rachunki. 4 godz. po WN. 3 godz. Cztéry działania z liczbami oznaczonemi i nieoznaczonemi podług Diesterwega i Heusera. I. część. Rachunki pamięciowe. p. Dr. Luke.
3. Historya naturalna. 2 godz. I. kurs. Lübena. p. Euchholz.
4. Historya i Geografia. 2 godz. Historya starożytna aż do Cyrusa podług Weltera. p. Długosz.

Krótki opis wszystkich części świata. Ordynaryusz.

B. Technische Fertigkeiten.

1. Zeichnen. 7 St. w. In Sexta 2 St., in Quinta 2, in Quarta 1 und für die Geübtern der 4 obern Klassen 2 St. Lehrer Długosz.
2. Schönschreiben. 5 St. w. In Sexta 2, in Quinta 2, in Quarta 1 St. Lehrer Długosz.
3. Singen. 7 St. w. In Sexta 2, in Quinta 2, in Quarta 1. 2 St. Sängerchor, gebildet aus den Geübtern aller Klassen. Lehrer Trautmann.
4. Turnen. 4 St. w. G.-L. Lilienthal.

B. Wiadomości techniczne.

1. Rysunki. 7 godz. W kl. VI. 2 godz.; w kl. V. 2 godz.; w kl, IV. 1 godz.; a dla wprawniéjszych z cztérech wyższych klas 2 godz. p. Długosz.
2. Kaligrafia. 5 godz. W kl. VI. 2 godz. w kl. V. 2 godz. kl. IV. 1 godz. p. Długosz.
3. Śpiewy. 7 godz. W kl. VI. 2 godz.; w kl. V. 2 godz.; w kl. IV. 1 godz. i 2 godz. dla chóru śpiewaków, złożonego z wprawniéjszych ze wszystkich klas. p. Trautmann.
4. Turnieje. 4 godz. p. Lilienthal.

Verfügungen der Königl. Behörde.

Vom 11. August 1851. In theilnehmendem Interesse an dem Gedeihen des Lehrstandes veranlaßt die Königliche Behörde die Gymnasial-Direktoren, jungen Schulmännern bei jeder zweckdienlichen Veranlassung einen mahnenden Antrieb zu geben, daß sie mit Eifer an ihrer wissenschaftlichen Ausbildung fortarbeiten; auch von der frühen Verheirathung jungen, wenig bemittelten und noch nicht angestellten, Schulmännern abzurathen.

Vom 30. August 1851. Diejenigen Lehrer, welche in die Central-Turn-Anstalt zu Berlin einzutreten beabsichtigen, haben sich bis zum 1. October zu melden.

Vom 11. October 1851. Mittheilung einer von dem Königlichen Ministerium des Innern an

Rozporządzenia urzędowe.

Z dnia 11. Sierpnia 1851. Upoważnienie dla Dyrektora, by młodych nauczycieli przy podanéj sposobności do dalszego kształcenia się w swym naukowym zawodzie zachęcał i młodym, niezamożnym a jeszcze nie potwierdzonym nauczycielom zawczesne żenienie się odradzał.

Z dnia 30. Sierpnia 1851. Aby się ci nauczyciele, którzyby się w centralnym instytucie turnieji w Berlinie wykształcić chcieli, do 1go Października zgłosili.

Z dnia 11. Października 1851. Uwiadomienie rozporządzenia królewskiego Minister-

die Königliche Regierung zu Arnsberg erlassenen Verfügung vom 14. Juli pr. die Beaufsichtigung der Leih-Bibliotheken betreffend. Falls dem Königlichen Gymnasium bekannt wird, daß Eigenthümer von Leih-Bibliotheken den bestehenden Vorschriften entgegenhandeln, dann soll es der Polizei-Behörde davon Anzeige machen, damit ihnen die Konzession entzogen werde.

Vom 13. November 1851. Unvollständige Schulzeugnisse sind überhaupt nicht zu ertheilen und die zur Anmeldung für das Fähnrichs-Examen erforderlichen Atteste mit der vorgeschriebenen Ausführlichkeit auszustellen.

Vom 20. Dezember 1851. Bei Ausstellung der Maturitäts-Zeugnisse ist das Urtheil über das Resultat der Prüfung mit Bestimmtheit und ohne alle beschränkende Zusätze auszusprechen.

Vom 17. Januar 1852. Das Königliche Ministerium hat verfügt:

1. Einem Primaner, welcher von einem Gymnasium entfernt wird, ist dasjenige Semester, in welchem seine Entfernung erfolgt ist, nicht anzurechnen.
2. Nach demselben Grundsatz ist zu verfahren, wenn Primaner ein Gymnasium willkührlich, um einer Schulstrafe zu entgehen, oder aus andern ungerechtfertigten Gründen, verlassen haben.

Vom 29. Februar 1852. Statt 283 sind jetzt überhaupt 320 Programme der hiesigen Anstalt einzureichen, weil noch 34 kaiserlich österreichische Gymnasien und die höhern Bürgerschulen Schlesiens dem Programmentausche beigetreten sind.

Vom 6. April 1852. Die Ergebnisse der schriftlichen und mündlichen Abiturienten-Prüfung sollen nach Anleitung des Prüfungs-Protokolls nicht durch einzelne Wörter bezeichnet werden, sondern ob und in wie weit der Abiturient in jedem Gegenstande den gesetzlichen Anforderungen genügt oder mehr als das Geforderte geleistet hat.

Vom 6. Mai. In Folge des von der Direction des hiesigen Gymnasiums mit der katholischen Pfarrkirche hieselbst unter dem 9. Januar c. geschlossenen Vertrages wird für die Mitbenutzung der genannten Pfarrkirche zu dem Gymnasial-Gottesdienste der katholischen Schüler die verlangte Summe bewilligt.

Vom 28. Mai. Gegen den Eintritt des unterzeichneten Direktors in den Gemeinderath der Stadt Culm ist nichts einzuwenden, nachdem die Wahl von der Königlichen Regierung zu Marienwerder genehmigt ist.

Das Königliche Gymnasium wird d. d. 21. Ja-

stwa spraw wewnętrznych do królewskiéj Rejencyi w Arnsbergu z dnia 14. Lipca pr. tyczącego się nadzoru Czytelni. Gdyby królewskie Gimnazyum dowiedziało się, że właściciele czytelni wykraczają przeciw istniejącym przepisom, natychmiast policyi o tém donieść ma, aby im koncessyę odjęto.

Z dnia 13. Listopada 1851. Zaświadczenia niezupełne wcale nie mają być udzielane, a zaświadczenia potrzebne do zgłoszenia się na egzamin podchorążowski z przepisaną zupełnością wystawiane być mają.

Z dnia 20. Grudnia 1851. Przy wystawianiu zaświadczeń dojrzałości sąd o wypadku popisu dokładnie bez dodatków ujmujących wydawanym być ma.

Z dnia 14. Stycznia 1852. Rozporządzenie królewskiego Ministerstwa, aby

1. Prymanerowi z Gimnazyum oddalonemu nie liczono tego semestru, w którym ze szkół wydalonym został.
2. Według tej saméj zasady postąpić, gdyby prymaner jaki opuścił Gimnazyum dobrowolnie dla uniknienia jakiéj kary szkólnéj, lub z innych powodów niesłusznych.

Z dnia 29. Lutego 1852. Rozporządzenie, aby nie 283 lecz w ogóle 320 programów tutejszego Gimnazyum odstawiono, bo jeszcze 34 Gimnazyów król. cesarskich austryackich i wyższe szkoły miejskie w Szląsku do wymiany programów przystąpiły.

Z dnia 6. Kwietnia 1852. Wypadek piśmiennych i ustnych popisów dojrzałości stósownie do protokułu popisowego nie ma być oznaczonym przez pojedyńcze słowa, lecz tylko w ten sposób, czy i o ile abituryent w każdym przedmiocie zadosyć uczynił prawnym przepisom lub też więcéj, jak żądano, umiał.

Z dnia 6. Maja 1852. W skutek umowy 9go Stycznia t. r. zawartéj między Dyrekcyą tutejszego Gimnazyum i katolickim kościołem parafialnym uchwaloną została żądana suma za użycie rzeczonego kościoła do nabożeństwa gimnazyalnego dla uczni katolickich.

Z dnia 28. Maja. Przeciw wstąpieniu podpisanego Dyrektora do Rady gminnéj miasta Chełmna nic nie ma do nadmienienia po przyzwoleniu na to królewskiéj Rejencyi w Kwidzynie.

Zwraca się uwaga królewskiego Gimna-

nuar 1852 auf die Apparate des Lehrers Edgar Wetzel in Berlin als Veranschaulichungsmittel für den Unterricht in der mathematischen Geographie und populären Astronomie, und (d. d. 7. August 1851) auf das Journal des Dr. A. Krönig in Berlin, welches bestimmt ist, die wichtigsten Abhandlungen des Auslandes auf dem Gebiete der Physik und der physikalischen Chemie in vollständigen Uebersetzungen mitzutheilen, aufmerksam gemacht. — (d. d. 28. Mai 52) Die Werke: »Die merkwürdigsten Begebenheiten der allgemeinen Weltgeschichte in Darstellung deutscher Dichter von M. Jolowicz mit einer Vorrede von Cäsar Lengerke und »Preußische Geschichte von Ferd. Gottschalk 2 Bd. Königsberg 1850« sind zur Aufnahme in eine Schulbibliothek nicht geeignet.

Chronik des Gymnasiums.

Das neue Schuljahr wurde am 9. September 1851 mit einem feierlichen Gottesdienst eröffnet.

Das hohe Geburtsfest Sr. Majestät des Königs wurde in gewohnter Weise durch eine gottesdienstliche Feier in der Pfarrkirche, demnächst in der Aula durch Gesang, Declamationen und Reden, denen eine, die hohe Feier einleitende Ansprache des Directors vorherging, unter gütiger Theilnahme des Publikums, begangen. Wir bedauern, daß unsere Räumlichkeit nur einen kleinen Theil des letztern aufnehmen kann.

Die Schüler nahmen an den h. Sacramenten der Buße und des Altars 4 mal im Jahre Theil. Nach Ostern betheiligten sich die Schüler mit ihren Lehrern, nachdem sie gemeinschaftlich die h. Sacramente der Buße und des Altars empfangen hatten, an der Feier des, für die Zeit vom 11. April bis zum 11. Mai bewilligten, Ablasses. Die zur Gewinnung des Ablasses vorgeschriebenen Gebete wurden von dem Gymnasium am 3. Sonntag nach Ostern, an dem Bettage und am 4. Sonntag nach O. verrichtet. 18 Schüler wurden von dem Religionslehrer Lic. Knast in außerordentlichen Stunden zur ersten h. Beichte vorbereitet und 20, in 2 Abtheilungen, zur ersten h. Communion geführt, wobei von den Schülern der Anstalt, unter Leitung des Hrn. Trautmann, dessen 4stimmige Vocal-Messe und eine Figural-Messe ausgeführt wurden.

Die Feier des h. Abendmahls hält Hr. Pfarrer Leyde mit den evangelischen Gymnasialschü-

zyum (d. d. 21. Stycz. 1852) na aparata nauczyciela Edgara Wetzel w Berlinie jako środki naocznego przedstawiania przy nauce geografii matematycznéj i astronomii popularnéj, a (d. d. 7. Sierpnia 1851) na żurnal Dr. A. Kroenig w Berlinie, którego celem najważniéjsze rozprawy zagraniczne na polu fizyki i chemii fizykalnéj w zupełném tłumaczeniu podawać. — (d. d. 28. Maja 1852) „Dzieła: Najważniéjsze zdarzenia historyi ogólnéj przedstawione przez poetów niemieckich przez H. Jolowicza z przedmową Cezara Lenjerke“ i „Historya pruska przez Ferd. Gottschalk 2 tomy. Królewiec 1850“ w czytelni dla uczni umieszczone być nie mogą.

Kronika Gimnazyum.

Nowy rok szkólny rozpoczął się 9go Września 1851 solenném nabożeństwem.

Wysokie Urodziny Jego Królewskiéj Mości obchodzono jak zwyczajnie nabożeństwem w kościele parafialnym, poczém w auli śpiewami deklamacyami i mowami, które poprzedziła przemówa Dyrektora do wysokiéj uroczystości zastósowana. Żałujemy, że nasz lokal tylko małą część publiczności pomieścić mógł.

Uczniowie katoliccy 4 razy w tym roku przystąpili do stołu pańskiego. Po Wielkiéj Nocy uczniowie wspólnie z nauczycielami po poprzedniém przystąpieniu do stołu pańskiego mieli udział w uroczystości odpustu od 11go Kwietnia aż do 11. Maja udzielonego. Modlitwy dla dostąpienia odpustu przepisane, odprawiło Gimnazyum w 3 niedzielę po Wielkiéj Nocy, w dzień Modlitwy i w 4 niedzielę po Wielkiéj Nocy. Ks. Lic. Knast przygotował w osobnych godzinach 18 uczni do pierwszéj spowiedzi ś.; a 20 w dwóch oddziałach przystąpiło po pierwszy raz do komunii ś, przyczém uczniowie Gimnazialni mszę wokalną i figuralną wykonali.

Uczniowie ewangieliccy pod przewodem pastora Leyde przystępują do komunii co

lern alljährlich an dem Tage, an welchem die Confirmaten zum ersten Male zur h. Communion gehen.

Am 15. Februar beehrte der Herr Präsident Graf zu Eulenburg, in Begleitung des Herrn Landraths v. Schrötter, unsere Anstalt mit einem Besuche und wohnte dem Unterrichte in der Religionslehre in VI., der Ilias in I. und der Mathematik in II. a. bei.

Am 23. März fand das österliche Abiturienten-Examen unter dem Vorsitz des Königl. Provinzial-Schulraths, Herrn Dr. Dillenburger, statt. Derselbe wohnte am folgenden Tage allen Vormittagsstunden der Sexta bei.

Das Frühlingsfest feierten wir mit allen Klassen am 15. Juni auf der Nonnenkämpe und hatten uns einer zahlreichen, sehr freundlichen, Theilnahme des Publikums zu erfreuen.

Der Gesundheitszustand der Schüler war, mit wenigen Ausnahmen, in diesem Jahre zufriedenstellend. Wir haben keinen Schüler durch den Tod verloren.

Aus dem Lehrer-Collegium wurden einzelne Mitglieder von, längere Zeit andauernden, Krankheiten heimgesucht. Den O.-L. Dr. Funck nöthigte sein geschwächter Gesundheitszustand für das ganze Sommer-Semester einen Urlaub nachzusuchen, der ihm vom Hohen Ministerium auch bewilligt worden ist. Die von ihm niedergelegte Kassenverwaltung ging mit dem 1. Mai auf den Oberlehrer Braun über.

Ueber die Nothwendigkeit der Erweiterung des jetzigen Gymnasial-Gebäudes sind mehrfache Verhandlungen gepflogen worden, die zwar ein entsprechendes Resultat erwarten lassen; doch hat in diesem Jahre dem dringenden Bedürfnisse noch keine Abhülfe verschafft werden können.

Dem Oberlehrer Dr. Luke ist die bereits seit dem 18. December 1841 von ihm verwaltete dritte ordentliche Lehrerstelle mittels hoher Ministerial-Verfügung vom 30. August 1851 definitiv verliehen worden. Er wurde vom Director am 15. October in das Lehrer-Collegium eingeführt.

Aus der für die Gymnasiallehrer ausgesetzten Summe hat des Herrn Ministers der geistlichen rc. Angelegenheiten Excellenz 7 Lehrern der Anstalt die Summe von 250 Thlr. als außerordentliche Unterstützung bewilligt.

Das Königliche Ministerium hat mittels Rescripts vom 30. April 1852 genehmigt, daß der Candidat des höhern Schulamts, Herr Węclewski, als vierter ordentlicher Lehrer bei dem hiesigen Gymnasium fest angestellt und ihm das Gehalt der Stelle

rok w tym dniu, w którym konfirmandzi po pierwszy raz do stołu pańskiego przystępują.

15go Lutego zaszczycił nasz zakład swoją bytnością Pan Prezydent Hrabia Eulenburg w towarzystwie Radzcy ziemskiego Pana Schrötter i przysłuchiwał się wykładowi Religii w kl. VI., Iliady w kl. I, i Matematyky w kl. II. a.

23go Marca odbył się pod przewodnictwem królewskiego Radzcy szkólnego i prowincyalnego Pana Dr. Dillenburger wielkanocny popis abiturjentów. Następnego dnia był przytomnym na wszystkich lekcyach przedobiednych w kl. VI.

Zwykłą przechadzkę odprawiliśmy z wszystkiemi klasami razem 15. Czerwca na kępę, dokąd nam licznie zebrana publiczność ochoczo towarzyszyła.

Stan zdrowia między uczniami tego roku z małemi wyjątkami był zadowalający. Żadnego nie utraciliśmy ucznia przez śmierć.

Z kolegium nauczycielskiego kilku członków chorowało. Wyższy Nauczyciel Pan Dr. Funk dla zbyt osłabionego zdrowia na całe lato prosić o urlop był przymuszony, który mu przez król. Ministerstwo łaskawie udzielonym został. Rendanturę przejął po nim od 1. Maja WN. p. Braun.

Względem wybudowania, raczej rozszerzenia, naszego Gimnazyum wiele pisano, i spodziewać się należy, że przedstawienia nasze łaskawego doznają przyjęcia; lecz w tym roku nie zaspokojono jeszcze téj tak gwałtownéj potrzeby.

Wyższemu nauczycielowi p. Dr. Luke ostatecznie reskryptem Wys. Ministerstwa z 30. Sierpnia 1851 daném zostało trzecie miéjsce nauczycielskie, którem już od 18. Grudnia 1841 zawiadywał. 15go Października Dyrektór przedstawił go urzędownie kolegium nauczycielskiemu.

Z sumy dla nauczycieli gimnazyalnych przeznaczonéj Jego Excellencya Minister spraw duchownych etc. dla 7 nauczycieli naszego zakładu 250 tal. jako wsparcie nadzwyczajne wyznaczyć raczył.

Reskryptem z dnia 30. Kwietnia 1852 zezwoliło Królewskie Ministerstwo na to, aby p. Węclewski, kandydat wyższego stanu nauczycielskiego, jako czwarty nauczyciel przy tutejszém Gimnazyum podwierdzonym został i

vom 1. April 1852 angewiesen werde. Er wurde durch den unterzeichneten Director am 26. Mai d. J. in das Lehrer-Collegium eingeführt und in sein Amt eingewiesen.

Herr Stanislaus Węclewski, geboren zu Meseritz den 10. November 1820, vorgebildet auf dem Marien-Gymnasium zu Posen und auf den Universitäten Bonn, Berlin und Breslau, auf welcher letzteren er im März 1849 sein Oberlehrer-Examen bestand, trat um Ostern desselben Jahres am Marien-Gymnasium zu Posen sein Probejahr an, wurde Michaeli desselben Jahres, besonders zur Uebernahme des polnischen Unterrichts, hieher berufen, gleichzeitig aber in den alten Sprachen in den obern Klassen beschäftigt und ihm das Ordinariat der Sexta übergeben.

Mit dem Schlusse des jetzigen Schuljahres verläßt uns der dritte Oberlehrer, Herr Dr. Wesener, um in eine ähnliche Stellung am Gymnasium zu Coblenz zu treten. Er hat unserer Anstalt seit dem Jahre 1840, also 12 Jahre, angehört, ihre Entwickelung mit uns durchlebt und Freuden und Leiden getheilt. Sein der Anstalt bewiesener männlicher Ernst, seine Gewissenhaftigkeit und Berufstreue, sein wissenschaftlicher Sinn und seine pädagogische Tüchtigkeit werden ihn in seinen neuen Berufskreis empfehlend einführen, wie sie ihm hier ein ehrendes und dankbares Andenken sichern. Wir wünschen dem scheidenden Collegen, dessen vieljähriger Wunsch, in seine Heimath oder deren Nähe zurückzukehren, jetzt in Erfüllung geht, ein ungetrübtes Lebensglück.

Das Königliche Ministerium hat mittels Rescripts vom 24. Juni d. J. genehmigt, daß der vierte Oberlehrer Herr Dr. Seemann mit dem 15. September c. in die dritte Oberlehrerstelle aufrücke.

Die in diesem Sommer stattgehabte Anlegung einer Schwimmschule durch Herrn Rüdinger und des damit verbundenen, wohl beaufsichtigten und sichern, Badeplatzes sieht die Anstalt im Interesse ihrer Jugend für einen großen Gewinn an.

Statistische Nachrichten.

Am Schlusse des vorigen Schuljahres betrug die Schülerzahl 261. Im Laufe dieses Schuljahres haben am Unterrichte theilgenommen:

pensya tego miéjsca od 1. Kwietnia 1852 wypłaconą mu została. Podpisany Dyrektor 26. Maja t. r. przedstawił go kolegium nauczycielskiemu i w nowe urzędowanie wprowadził.

Pan Stanisław Węclewski ur. w Międzyrzeczu 10. Listopada 1820, odebrawszy wykształcenie swoje w Poznaniu na Gimnazyum Panny Maryi i na akademiach w Bonnie, Berlinie i Wrocławiu, na któréj to ostatniéj złożył w Marcu 1849 egzamin na Wyższego Nauczyciela, zaczął po Wielkiéj Nocy tego samego roku przy Gimnazyum Panny Maryi w Poznaniu swój rok próby, a na S. Michał tego samego roku, osobliwie dla wykładu nauki języka polskiego, tu dotąd powołanym, lecz równocześnie także w wyższych klasach wykładem języków starożytnych zatrudnionym został, niemniéj téż Ordynaryat kl. VI. przejął.

Z końcem tego roku szkólnego opuszcza nas trzeci nauczyciel wyższy, Pan Dr. Wesener, aby równe stanowisko zająć przy Gimnazyum w Koblenc. Przy naszym zakładzie od r. 1840, więc przez 12 lat, pracował, na jego rozwój wspólnie z nami spoglądał i wszelkie odmienne koleje losu, smutki i radość, z nami dzielił. Jego powaga męzka, rzetelne i szczére pełnienie obowiązków, jego dążenie naukowe i zdatność pedagogiczna są mu rękojmią miłego przyjęcia w nowym zawodzie; jako przeciwnie u nas po sobie pamięć wdzięczną pozostawi. — Życzymy koledze opuszczającemu nas, którego długoletnie życzenie powrócić do miejsca rodzinnego lub w jego sąsiedztwo teraz się spełniło, niczém nie zachwiane szczęście.

Na mocy reskryptu W. Ministerstwa z d. 24. Czerwca r. b. p. Dr. Seemann na miéjsce p. Wesener posuniętym został.

Założenie szkoły pływania przez Pana Rüdinger i zyskane przez to w tym roku bezpieczne i ciągle strzeżone miéjsce do kąpania zakład ze względu na korzyść młodzieży swojéj uważa za oczywisty zysk.

Statystyka.

W końcu przeszłego roku szkólnego było uczni 261. W ciągu tego roku szkólnego uczęszczało:

in Prima	25,	
„ Secunda	57,	
„ Tertia	70,	
„ Quarta	58,	
„ Quinta	77,	
„ Sexta	54,	
in Summa	341 Schüler.	

Von diesen gingen 30 ab, so daß jetzt (am 24. Juni c.) 311 Schüler auf der Anstalt sind und zwar in I. 18, in II. 54, III. 60, IV. 52, V. 73, VI. 54. Aufgenommen wurden 102 Schüler.

Die **Bibliothek** des Königlichen Gymnasiums ist etatsmäßig vermehrt worden. An Geschenken erhielt dieselbe:

a. Von dem Königlichen Ministerium: den Jahrgang 1851 und 1852 der Zeitschrift für das Gymnasialwesen von Mützell.
Plinius von Sillig Bd. I. und V.

b. Von dem Königl. Provinzial-Schul-Kollegium: Die Zeitschrift des deutschen Alterthums von Haupt. Bd. VIII. Heft 3.
Crelle's Journal für Mathematik Bd. 41. u. 42.
Pisanski Literaturgeschichte Theil II.
v. Spruner histor. geographischer Atlas 14. Lieferung.
Prof. Welcker: Alte Denkmäler, Theil 1—3.
Shakespeare Macbeth übers. von Jacob.
Neue Preuß. Jahrbücher 1851.

Die Anstalt spricht für diese Geschenke ihren ehrfurchtsvollen Dank aus.

An Geschenken gingen sonst ein:

1) Von der Buchhandlung des Herrn Habicht in Bonn, auf den Wunsch des Directors: 6 Exemplare der lat. Grammatik von Meiring.
2) Von der Hahn'schen Hofbuchhandlung in Hannover:
Heyse, deutsche Schulgrammatik.
Heyse, Leitfaden zum gründlichen Unterricht in der deutschen Sprache.
Leunis: Analytischer Leitfaden für den ersten wissenschaftlichen Unterricht in der Naturgeschichte.
3) Von Ferd. Hirt's Verlagsbuchhandlung in Breslau:
Leitfaden der Geographie von E. v. Seydlitz.
Deutsches Lesebuch von Auras und Gnerlich.
Kambly's Elementarmathematik 1. Theil: Arithmetik und Algebra. 2. Theil: Planimetrie. 3. Theil: Trigonometrie.

do	I. —	25.
do	II. —	57.
do	III. —	70.
do	IV. —	58.
do	V. —	77.
do	VI. —	54.
razem	341	uczniów.

Z tych odeszło 30; nowo przyjętych było 102. Dn. 24. Czerwca wynosiła liczba uczni 311. Z tych było w kl. I. 18; w kl. II. 54; w kl. III. 60; w kl. IV. 52; w kl. V. 73; w kl. VI. 54.

BIBLIOTEKA królewskiego Gimnazyum w miarę etatu powiększoną została. W podarunku otrzymała:

a) Od król. Ministerstwa: Rok 1851 i 1852 czasopisma nauce gimnazyalnéj poświęconego przez Mützella.
Pliniusza przez Silliga, tom. I. i V.

b) Od król. prowin. Rady szkólnéj:
Haupt: czasopisma poświęconego starożytnościom niemieckim tom. VIII. zeszyt 3.
Crelle: żurnalu matematycznego tom 41 i 42.
Pisanski: historyi literackiéj tom II.
Spruner: atlasu histor. geograficznego zeszył 14ty.
Welker: pomniki starożytne, tom 1—3.
Shakespeare: Macbeth tłum. przez Jakob.
Nowe roczniki pruskie. 1851.

Za podarunki te zakład jak najuniżeniéj dziękuje.

Z innéj strony otrzymaliśmy w podarunku:

1) Od księgarni P. Habicht w Bonn na życzenie Dyrektora:
6 egzemplarzy łacińskiéj Gramat. Meyringa.
2) Od księgarni dworskiéj P. Hahn w Hannowerze:
Heyse: niemiecka gramat. dla szkół.
Heyse: Przewodnik do dokładnej nauki języka niemieckiego.
Leunis: Przewodnik analityczny dla początkowego wykładu historyi naturalnéj.
3) Od księgarni nakładowej Pana Ferd. Hirt w Wrocławiu:
Przewodnik geograficzny przez E. Seidlitz.
Wypisy niemieckie przez Auras i Gnerlich.
Kambły: Matematyka elementarna. 1. cz. Arytmetika i Algebra. 2. cz. Planimetrya. 3. cz. Trygonometrya.

Schilling's Grundriß der Naturgeschichte 2. Bändchen: Das Pflanzenreich.

4) Vom Herrn Eduard Trautmann, Gesanglehrer am hiesigen Gymnasium, die Partitur der von ihm componirten Messe mit deutschem Text, für Männerstimmen.

5) Von dem Herrn Rittergutsbesitzer v. Donimirski auf Cygus bei Stuhm 3 Gold- und 4 Silbermünzen (auf seinem Gut gefunden) im Werthe von 7 Thlr.

6) Von dem Herrn Kaufmann C. Schmarse eine Wandcharte von Deutschland.

7) Von der Direction der Aachener- und Münchener-Feuer-Versicherungs-Gesellschaft, durch ihren hiesigen Agenten, Herrn Kaufmann E. Eitner: »Göthe's Werke in 40 Bd. Stuttgard 1830,« für die, durch die Gymnasial-Schüler bei dem kürzlich stattgefundenen Brande des Hauptm. Vörkelius'schen Hauses bewiesene Hülfeleistung, welche auch von der hiesigen Ortsbehörde durch einen Erlaß öffentlich anerkannt worden ist.

8. Przegląd Poznański, die ersten 3 Jahrgänge und der diesjährige, von der Redaction desselben.

Die Anstalt fühlt sich für diese Gaben zu dem größten Danke verpflichtet.

Ferner schenkte der Quartaner v. Huet eine Wandcharte von Asien; der Quintaner Jacob Neumann ein Stückchen Bernstein mit Insekten; der Prim. Rakowski: Psalterz Dawidów. Kraków 1579; der Tert. Const. v. Płachecki: Herby i familie rycerske, tom II., przez X. Kaspra Niesieckiego 1728; der Sec. Skowroński: Jan III. i dwór jego; der Tert. v. Morzycki: Wspomnienia Wołynia, Polesia i Litwy p. Korzeniowskiego; der Prim. Marański: Geometra polski p. X. Stanisł. Solskiego Kraków 1683.

Sonst sind zur Vermehrung der polnischen Schüler-Lesebibliothek, durch freiwillige Beiträge der Schüler 14 Thlr. 5 Sgr. eingegangen.

Die bisher von einem Lehrer verwaltete deutsche Schüler-Lesebibliothek wurde in diesem Jahre für jede Klasse besonders eingerichtet, von den Ordinarien (in Prima vom Gymnasial. Lilienthal) verwaltet, und durch Beiträge und Schenkungen der Schüler geradezu neu begründet. Die Sache wurde von den Ordinarien mit Liebe und vielem Eifer in Angriff genommen und hatte den erfreulichsten Erfolg. Viele schätzenswerthe Geschenke kamen von den Schülern, namentlich denen der Tertia. So ist für jede Klasse der Grund zu einer Lesebibliothek

Schilling: Główny zarys historyi naturalnéj. 2 tomik. Królestwo roślin.

4) Od Pana Edwarda Trautmann, nauczyciela śpiewu przy naszym zakładzie, partyturę mszy przez niego skomponowanéj, z tekstem niemieckim dla głosów męzkich.

5) Od Obywatela P. Donimierskiego z Cygusu pod Sztumem 3 złote i 4 śrebrne monety (na jego gruncie znalezione) w wartości 7 talarów.

6) Od Pana C. Schmarse, mappę Niemiec.

7) Od Dyrekcyi Towarzystwa zabezpieczenia ogniowego w Akwisgranie i Monachium przez jéj tutejszego agenta, Pana E. Eitner kupca, „Dzieła Goethego w 40 tomach, Stuttgard 1830" za pomoc okazaną przez uczniów gimnazyalnych przy pożarze domu Pana Voerkeliusza. Pomoc ta zyskała także od miéjcowéj władzy publiczną pochwałę.

8) Przeględu Poznańskiego, 3 pierwsze lata i rok 1852 od Szanownéj Redakcyi Przeględu.

Za wymienione dary zakład swe najczulsze składa dzięki.

Następnie darował: Uczeń kl. IV. Huet mappę Azyi; Uczeń kl. V. Jakób Neumann, kawałek bursztynu z owadami; Uczeń kl. I. Rakowski: Psałtérz Dawidów. Kraków 1579; Uczeń kl. III. Konst. Płachecki: Herby i familie rycerskie, tom II., przez X. Kaspra Niesieckiego. 1728; Uczeń kl. II. Skowroński: Jan III. i dwór jego; Uczeń kl. III. Morzycki: Wspomnienia Wołynia, Polesia i Litwy p. Korzeniowskiego; Uczeń kl. I. Marański: Geometra Polski p. X. Stan. Solskiego. Kraków 1683.

Przez dobrowolne składki uczniów wpłynęło 14 tal 5 srg. na pomnożenie czytelni polskiéj dla uczni.

Niemiecka czytelnia dla uczni dotychczas pod dozorem jednego nauczyciela stojąca w tym roku dla każdej klasy z osobna urządzoną, przez Ordynaryuszów (w kl. I. przez p. Lilienthala) zarządzaną i przez składki i podarki ze strony uczniów dopiéro utworzoną została. Ordynaryusze zajęli się tą rzeczą z wielkim zapałem, co téż najlepszy skutek miało. Wiele ślicznych podarków wpłynęło, osobliwie od uczni kl. III. Tak więc położono w tym roku fundament do czytelni dla każdéj klasy, które przy

gelegt, die bei gleicher Pflege, wie in diesem Jahre, in wenigen Jahren sehr reichhaltig und fruchtbar zu werden verspricht.

Unterstützungen. Das Bischöfliche Hochw. General-Vicariat-Amt von Culm hat aus den freiwilligen Beiträgen der Ehrwürdigen Diözesan-Geistlichkeit 7 Schülern der obern Klassen Unterstützungen im Gesammtbetrage von 150 Thlr. 15 Sgr. bewilligt.

Der Verein zur Unterstützung der studirenden Jugend hat in dem Zeitraume vom 1. October 1850 bis ebendahin 1851 an 21 unserer Schüler Stipendien im Betrage von 283 Thlr. 5 Sgr. verabreicht, 12 frühere Zöglinge unseres Gymnasiums auf den Universitäten Berlin, Bonn, Breslau, Greifswald und Königsberg unterstützt und an diese letztern 786 Thlr. verausgabt; auch für dürftige Schüler zum Ankauf von Büchern und Schreibmaterialien 15 Thlr. bestimmt.

Dürftige Schüler wurden von edlen Wohlthätern durch milde Gaben und Freitische unterstützt. Die Herren Aerzte leisteten armen erkrankten Schülern unentgeltliche Hülfe.

Allen Gönnern und Wohlthätern der Anstalt oder der Schüler stattet der Unterzeichnete seinen aufrichtigsten Dank ab.

Jede einzelne Klasse besitzt ihre Krankenkasse; für dürftige Schüler wird daraus freie Arzenei und Pflege bestritten.

Folgende Ober-Primaner erhielten zu Ostern d. J. das Zeugniß der Reife zu den Universitätsstudien:

1. Ludwig Gregor, aus Culm, 19 Jahr alt, kathol. Conf., $2\frac{1}{2}$ Jahr in Prima. Er studirt Jura in Breslau.
2. Max Wierzbicki, aus Schwetz, 24 Jahr alt, kathol. Conf., $2\frac{1}{2}$ Jahr in Prima. Er studirt Jura in Breslau.

Ueber den Ausfall der, Ende Juli d. J. stattfindenden, Abiturienten-Prüfung kann erst später berichtet werden.

Culm, den 24. Juni 1852.

równéj opiece, jakiéj w tym roku doznały, w krótce się zbogacą i dobre owoce wydać mogą.

WSPARCIA. Przewielebny konsystorz Biskupi udzielił z dobrowolnych składek Szanownego Duchowieństwa dyecezyi Chełmińskiéj 7 uczniom z wyższych klas wsparcie wynoszące razem 150 tal. 15 srg.

Towarzystwo Pomocy Naukowéj udzieliło od 1. Paźd. 1850 aż do 1. Paźd. 1851 21 uczniom naszym 283 tal. 5 srg. jako wsparcie; prócz tego wspierało 12 akademików, byłych uczniów naszych, na uniwersytetach w Berlinie, Bonnie, Wrocławiu, Greifswaldzie i Królewcu i wydało razem na nich 786 tal; przeznaczyło także na zakupienie książek i papieru dla ubogich uczni 15 tal.

Ubogich uczniów wspierali szlachetni dobrodziejowie datkiem i wolnemi stołami. Panowie Lekarze udzielali ubogim chorym uczniom bezpłatną pomoc.

Wszystkim przyjaciołom i dobrodziejom tak zakładu jako i uczniów naszych mam sobie za obowiązek złożyć me najszczérsze dziękczynienia.

Każda klasa ma swoję kasę dla chorych; ubodzy uczniowie dostawają z niéj darmo lekarstwo i wygodę.

Następni prymanerowie uzyskali na WNoc r. b. świadectwo dojrzałości:

1. Ludwig Gregor z Chełmna, ma 19 lat, katolik, był $2\frac{1}{2}$ roku w prymie. Słucha prawa w Wrocławiu.
2. Max Wierzbicki ze Świecia, ma 24 lat, katolik, był $2\frac{1}{2}$ roku w prymie. Słucha prawa w Wrocławiu.

O wypadku popisu dojrzałości, w końcu Lipca r. b. odbywającego się, dopiéro późniéj donieść możemy.

w Chełmnie, dnia 24go Czerwca 1852.

Dr. Łożyński.

Direktor.

Berichtigung: Seite 10 Zeile 7 von oben (in der latein. Abhandlung) statt connectis lies connexis.